

Europa

Informator
dla młodzieży

Unia Europejska

Niniejszy informator oraz towarzyszący mu podręcznik dla nauczycieli można znaleźć w Internecie pod adresem:

europa.eu/teachers-corner/index_pl.htm
bookshop.europa.eu

Komisja Europejska

Dyrekcja Generalna ds. Komunikacji Społecznej
Publikacje
1049 Bruksela
BELGIA

Manuskrypt ukończono w maju 2013 r.
Tekst: Eckart D. Stratenschulte, Europäische Akademie Berlin

Pierwotną wersję publikacji „Europa. Informator dla młodzieży” wydało aktion europa (Rząd RFN, Parlament Europejski, Komisja Europejska) w Niemczech. Publikacja została następnie poprawiona i zaktualizowana przez Dyрекcję Generalną ds. Komunikacji Społecznej Komisji Europejskiej. Pierwotny layout został opracowany przez Zeitbild Verlag oraz Agentur für Kommunikation, Berlin / MetaDesign AG, Berlin. Seria ilustracji z nastolatkami Alice, Jello, Patricią, Motianem i Janette również została przygotowana przez wydawnictwo Zeitbild.

Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2013

ISBN: 978-92-79-29220-0
doi:10.2775/12251

56 stron (21×29,7 cm)

© Unia Europejska, 2013

Przedruk dozwolony. W celu wykorzystania lub powielania zdjęć niezbędne jest uzyskanie zgody bezpośrednio od właścicieli praw autorskich.

Europa

Informator dla młodzieży

Spis treści

1. Europa na co dzień 4

Cześć! Jesteśmy uczniami Robert-Jungk-Oberschule w Berlinie i będziemy Waszymi przewodnikami po tym informatorze.

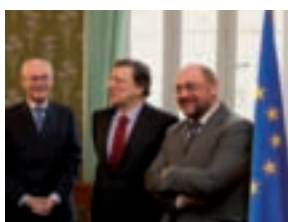

2. Unia Europejska – kto to właściwie jest? 10

Unia Europejska składa się z 28 państw, które zjednoczyły się, aby wspólnie decydować o swoim losie.

3. W jaki sposób funkcjonuje Unia Europejska? 16

UE jest często porównywana do państwa. Jednak jej struktura jest zupełnie inna.

4. Czym właściwie zajmuje się UE?

Jedni twierdzą, że UE robi zbyt mało, inni z kolei, że we wszystko się wtrąca. Jak zatem jest naprawdę?

5. Europa idzie naprzód – rozszerzenie Unii Europejskiej 34

Unia Europejska została utworzona przez sześć państw, jednak działalność UE była zawsze ukierunkowana na całą Europę, czyli otwarta na nowych członków.

6. Europa w świecie 40

My, Europejczycy, nie jesteśmy sami na świecie. Nie stanowimy nawet większości ludności świata, zdecydowanie nie.

7. Przyszłość Europy 46

Co nas czeka w przyszłości? Zadania UE w XXI w.

1 Europa na co dzień

„Cześć! Jesteśmy Alice, Jello, Patricia, Motian i Janette z Robert-Jungk-Oberschule w Berlinie, szkoły z polsko-niemieckimi klasami europejskimi. W tym informatorze pomożemy Wam dowiedzieć się kilku ważnych rzeczy. W wielu miejscach znajdziecie ciekawe zadania, małe quizy oraz pomysły na dyskusję. Zobaczycie, nauka może być także dobrą zabawą!”

Europa jest gdzie indziej. To zdanie jest oczywiście pozbawione sensu, ponieważ dla nas, obywateli Unii Europejskiej, Europa jest naszym wspólnym domem. Jesteśmy zatem w samym jej środku. Jednak dla wielu osób Europa jest pojęciem odległym – przede wszystkim odległa jest sama Unia Europejska, czyli związek państw europejskich, które chcą wspólnie kształtować swoją przyszłość. W tym rozdziale dowiedziecie się nieco więcej o Unii Europejskiej. Wkrótce przekonacie się sami, że Europa to my!

Zadanie

Jak daleko jest „Bruksela”?

O Unii Europejskiej słyszymy codziennie w wiadomościach lub czytamy w gazecie. Jednak wiele osób w ogóle nie interesuje się Unią. Jak myślicie, z czego to wynika?

- UE nie jest ważna dla naszego życia.
- UE jest zbyt skomplikowana. Media nie informują o niej w wystarczającym stopniu.
- Wszystkie istotne kwestie są rozstrzygane w państwach członkowskich, a nie w Brukseli czy Strasburgu. Dlatego wystarczy interesować się polityką krajową.
- Polityka jest ogólnie nudna.

Zadanie

A co Wy sądzicie?

Interesuję się Unią Europejską:

- bardzo
- w dość dużym stopniu
- średnio
- mało
- bardzo mało
- w ogóle

ponieważ _____

Mały quiz europejski

Ile państw członkowskich liczy Unia Europejska?

- 12
- 15
- 25
- 28
- 30

W jaki sposób są wybierani posłowie do Parlamentu Europejskiego?

- W ogóle nie są wybierani. Są mianowani przez głowę danego państwa na wniosek szefa rządu.
- Są wybierani w krajowych wyborach parlamentarnych w państwach członkowskich, ponieważ posłowie do Parlamentu Europejskiego są jednocześnie członkami swoich parlamentów krajowych.
- Są delegowani do Parlamentu Europejskiego przez parlamenty krajowe.
- Są wybierani w powszechnych i tajnych wyborach, dokładnie tak samo jak posłowie do parlamentów krajowych.

Ile państw członkowskich UE wprowadziło wspólną walutę – euro?

- wszystkie państwa członkowskie UE
- 6 państw założycielskich
- 13 państw
- 17 państw

Budżet UE wynosi w 2013 r. około 133 miliardów euro. Jak myślicie, jaki procent wyniku gospodarczego państw członkowskich UE, czyli produktu krajowego brutto (PKB), stanowi ta kwota?

- 80,9 procent
- 50,2 procent
- 15,3 procent
- 0,99 procent

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej czuwa nad przestrzeganiem prawa europejskiego. Gdzie ma swoją siedzibę?

- w Lizbonie
- w Brukseli
- w Strasburgu
- w Luksemburgu

Zadanie

Co Unia Europejska ma wspólnego z naszym życiem?

Dziesięć przykładów

Nasze życie	Związek z UE	Uważam to za...		
		bardzo ważne	ważne	nieważne
Coraz bardziej rozwija się handel wewnętrzny UE. Korzystają z tego nie tylko duże koncerny, ale w coraz większym stopniu również małe i średnie przedsiębiorstwa. Wszystko to przyczynia się do zapewnienia miejsc pracy .	Dzięki powstaniu europejskiego rynku wewnętrznego, który obejmuje 500 milionów osób, wartość handlu pomiędzy państwami UE wzrosła z 800 miliardów euro w 1992 r. do 2,54 bilionów euro w 2010 r.	☐	☐	☐
Rozmowy telefoniczne wyraźnie staniały w ostatnich latach.	UE zliberalizowała rynek telekomunikacyjny, tzn. rozbiła krajowe monopole i dopuściła konkurencję. W przypadkach, w których konkurencja nie działa wystarczająco dobrze, UE podejmuje bezpośrednie działania. Przykładem takiego działania może być obniżenie cen rozmów zagranicznych prowadzonych z telefonów komórkowych, do którego doszło z inicjatywy Parlamentu Europejskiego i Komisji UE.	☐	☐	☐
W ostatnich latach znacznie staniały bilety lotnicze , na które stać obecnie zazwyczaj również młodzież i rodziny z dziećmi.	Również w tym przypadku UE zniósła krajowe monopole oraz dopuściła konkurencję. Samolotem obsługiwanym przez brytyjskiego przewoźnika można teraz także polecieć na przykład z Węgier do Francji. Ponadto wzmocnione zostały prawa pasażerów. Osoby, które z powodu braku miejsc w samolocie, za który winę ponosi przewoźnik (overbooking), utknęły na lotnisku lub też ze względu na duże opóźnienia nie zdążyły na umówione spotkanie, otrzymują odszkodowanie.	☐	☐	☐
Tzw. sprzedaż obwoźna , w przypadku której sprzedawca namówi klienta na zakup encyklopedii lub odkurzacza, może zostać anulowana, tak aby kupujący nie był poszkodowany. Taka sama zasada obowiązuje w przypadku zawarcia na ulicy umowy o prenumeratę czasopisma lub też innej umowy.	UE ukróciła tego rodzaju sprzedaż dzięki dyrektywie obowiązującej w całej Europie. Obecnie każdy klient może raz jeszcze przemyśleć taką transakcję, nawet jeżeli już podpisał umowę.	☐	☐	☐

Nasze życie	Związek z UE	Uważam to za...		
		bardzo ważne	ważne	nieważne
Okres gwarancji na produkty konsumpcyjne, takie jak np. urządzenia elektroniczne, wynosi dwa lata. Zatem jeżeli telefon komórkowy zepsuje się po roku użytkowania, zostanie bezpłatnie naprawiony lub wymieniony na nowy.	Przepisy UE wprowadziły jednolite okresy gwarancyjne. Ponadto gwarancja obowiązuje w całej Europie. Nie ma zatem znaczenia, w którym państwie członkowskim UE został zakupiony dany produkt.	☐	☐	☐
Zanieczyszczenie środowiska nie zna granic. Wszyscy musimy oddychać. Dlatego czyste powietrze jest szczególnie ważne. W ostatnich latach znacznie poprawiła się jakość powietrza, którym oddychamy.	UE wprowadziła w całej Europie wiążące standardy w zakresie jakości powietrza. Państwa członkowskie muszą je wdrożyć za pomocą konkretnych działań.	☐	☐	☐
Woda jest potrzebna do mycia. Ale nie tylko – przede wszystkim służy nam do picia. Dlatego najważniejsza jest jej jakość. Mieszkańcy UE mogą bez obaw odkręcić kran i napić się wody wprost ze szklanki.	Od dziesięciu lat obowiązują w UE standardy dotyczące wody pitnej. Do ich przestrzegania zobowiązane są wszystkie państwa członkowskie.	☐	☐	☐
Podróżowanie po Europie jest dzisiaj bardzo proste. Kontrole zniesiono na większości granic pomiędzy państwami członkowskimi.	Na mocy układu z Schengen UE zniosła kontrole graniczne pomiędzy państwami członkowskimi. Podróż z Przylądka Północnego na Sycylię bez jakiegokolwiek kontroli granicznej? Tak wygląda Unia Europejska w praktyce. Wyjątek stanowią tylko Wielka Brytania i Irlandia. Również Bułgaria, Chorwacja, Rumunia i Cypr nie należą jeszcze do strefy Schengen.	☐	☐	☐
Obywatele UE mogą podjąć pracę w wielu państwach Europy tak samo jak we własnym kraju. Każdy może sam zdecydować, gdzie najbardziej mu się podoba albo gdzie zamierza pracować.	UE wprowadziła na rynku wewnętrznym zasadę swobodnego przepływu osób. Mieszkaniec Wiednia ma taką samą możliwość podjęcia pracy w Rzymie, Londynie czy Warszawie jak w Linzu czy Innsbrucku.	☐	☐	☐
Zachorować lub ulec wypadkowi można niestety także w czasie urlopu. W takim przypadku dobrze mieć możliwość łatwego i bezpłatnego skorzystania z pomocy lekarskiej, jak ma to miejsce w wielu krajach w Europie.	Państwa członkowskie UE udostępniają sobie nawzajem swoje systemy ubezpieczeń zdrowotnych. Wystarczy tylko okazać Europejską Kartę Ubezpieczenia Zdrowotnego lub inny odpowiedni formularz i można już skoncentrować się na powrocie do zdrowia, zamiast męczyć się z biurokracją, na dodatek w języku, którym niekoniecznie się posługujemy.	☐	☐	☐

Zadanie

Jakich odpowiedzi udzielili Wasi koledzy?

Oceńcie uzyskane wyniki i porozmawiajcie o swoich odpowiedziach.

Zadanie

UE u nas w domu

Pomyślcie teraz o swoim codziennym życiu i życiu codziennym Waszej rodziny. Kiedy macie do czynienia z UE?

Wskażcie konkretne przykłady. Pomyślcie o produktach spożywczych, pieniądzach, szkole, studiach, wyjazdach, zakupach i pracy.

Nauka i studia w innym państwie członkowskim UE

► Ze swobody przepływu osób korzystają nie tylko pracownicy, lecz również turyści, emeryci, studenci oraz osoby odbywające praktyki zawodowe.

Wsparcie zdolności do przemieszczania się wśród studentów zapewnia unijny program „Erasmus”. Oferuje on studentom pomoc finansową i organizacyjną w trakcie studiów na zagranicznej uczelni partnerskiej. Dzięki europejskiemu systemowi transferu punktów zajęcia na zagranicznym uniwersytecie są zaliczane także na macierzystej uczelni. Zatem również i w tym aspekcie semestr za granicą nie jest „stracony”.

Dla osób odbywających praktyki zawodowe stworzony został specjalny program unijny „Leonardo da Vinci”, w ramach którego udziela się wsparcia finansowego i organizacyjnego podczas staży organizowanych w UE i poza jej granicami. Każdego roku z programu korzysta 75 tysięcy młodych obywateli Unii Europejskiej, którzy odbywają część swoich praktyk zawodowych w innym kraju. Program współpracuje także z różnego rodzaju przedsiębiorstwami i instytucjami. W ten sposób powstają projekty, w których mogą uczestniczyć młodzi ludzie (osoby odbywające praktyki zawodowe, młodzi pracownicy, ale również młodzi bezrobotni).

Być może na początku potrzeba trochę wysiłku, aby zdecydować się na udział w tego rodzaju zagranicznym projekcie, ale doświadczenia młodych ludzi z tym związane są bardzo pozytywne.

Alice: „W latach 1987–2012 w ramach programu Erasmus w sumie 2,5 miliona studentów i 300 tysięcy wykładowców spędziło jeden lub dwa semestry w innym kraju UE. W projektach współpracy akademickiej wzięło udział ponad 3 tysiące szkół wyższych z 28 państw członkowskich oraz 5 innych krajów”.

Zadanie

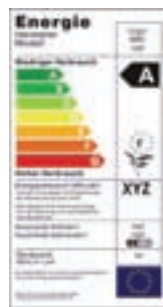
Czy możecie sobie wyobrazić, że część praktyk zawodowych, jeden rok, a może nawet całe studia, spędzicie za granicą?

Wpiszcie do tabeli argumenty za i przeciw.
Które argumenty są bardziej przekonujące?

Argumenty za odbyciem części kształcenia za granicą:	Argumenty przeciwko odbyciu części kształcenia za granicą:
1. _____	1. _____
2. _____	2. _____
3. _____	3. _____
4. _____	4. _____

Porównajcie uzyskane wyniki i porozmawiajcie o nich.

Zadanie

Symbole europejskie

Czy znacie przedstawione symbole i przedmioty? Gdzie można się z nimi zetknąć? Zastanówcie się, co mają one wspólnego z Europą i z naszym życiem.

Europa na co dzień

► Zaczęliśmy od pytania, dlaczego wielu ludziom Europa wydaje się tak odległa. Przyczyny takiego stanu rzeczy mogą być różne w przypadku różnych osób.

Jeżeli jednak przyjrzymy się tej sprawie dokładniej, to szybko zauważymy, że Europa, a ściślej mówiąc Unia Europejska, jest w rzeczywistości bardzo blisko. Ma ona bowiem decydujący wpływ na nasze życie w wielu dziedzinach.

Ten wpływ zaczyna się od pieniędzy. Euro to wspólnotowa waluta, która została przyjęta wprawdzie nie przez wszystkie państwa członkowskie, ale przez ich większość. W trakcie urlopu spędzanego na przykład w Austrii, Francji czy Hiszpanii możemy płacić naszymi wspólnymi pieniędzmi. Ale również w tych krajach, w których nie płaci się euro, jest ono chętnie akceptowane jako silna waluta międzynarodowa. Z euro w portfelu jesteśmy mile widziani na całym świecie.

To, że można dziś łatwo podróżować po UE, jest dla wielu osób tak oczywiste, że w ogóle tego nie zauważają. Jednak jeszcze nie tak dawno było zupełnie inaczej. Na granicach prowadzone były kontrole paszportowe, tworzyły się kor-

ki, a celnicy dokładnie sprawdzali, jakie zakupy przywozimy z urlopu.

Transport lotniczy stał się znacznie tańszy. Również i to jest zasługą UE, która zniósła monopole krajowe. Do przeszłości należą już czasy, kiedy w każdym kraju istniał tylko jeden krajowy przewoźnik lotniczy, który samodzielnie obsługiwał wszystkie trasy i narzucał wysokie ceny. Teraz każdy przewoźnik w UE może obsługiwać loty na dowolnej trasie. Na przykład bilety na lot z Danii do Hiszpanii można obecnie zarezerwować u irlandzkiego przewoźnika.

Jedną z przyczyn bezpieczeństwa lotów w UE jest to, że Unia Europejska ustanowiła wspólne standardy bezpieczeństwa, obowiązujące wszystkie państwa członkowskie, i nie dopuszcza do naszej przestrzeni powietrznej przestarzałych samolotów.

Wiele z tych przepisów zawdzięczamy istnieniu rynku wewnętrznego. Jeżeli chcemy mieć jednolity rynek, na którym każdy może kupować i produkować towary w dowolny sposób i w dowolnym miejscu, to muszą obowiązywać wspólne zasady.

Organy policyjne państw członkowskich UE również ściśle współpracują ze sobą, a koordynacją danych zajmuje się własna agencja policyjna UE, czyli Europol. Nie są to funkcjonariusze oddziałów specjalnych, którzy z pistoletem w ręku ścigają przestępców po całej Europie, ale krajowi funkcjonariusze policji, którzy gromadzą informacje o przestępcach i przestępczości, a następnie udostępniają je organom policyjnym w całej Unii. Funkcjonariusze ci zajmują się wyłącznie poważną przestępczością. Europol nie zajmuje się kierowcami, którzy zaparkowali samochód w niewłaściwym miejscu. Interesuje się natomiast przestępcami zajmującymi się handlem ludźmi i przemytem narkotyków, fałszerzami pieniędzy i przestępcami seksualnymi, członkami gangów samochodowych i oszustami internetowymi, którzy chętnie chcieliby wykorzystać otwarte granice do swoich brudnych interesów.

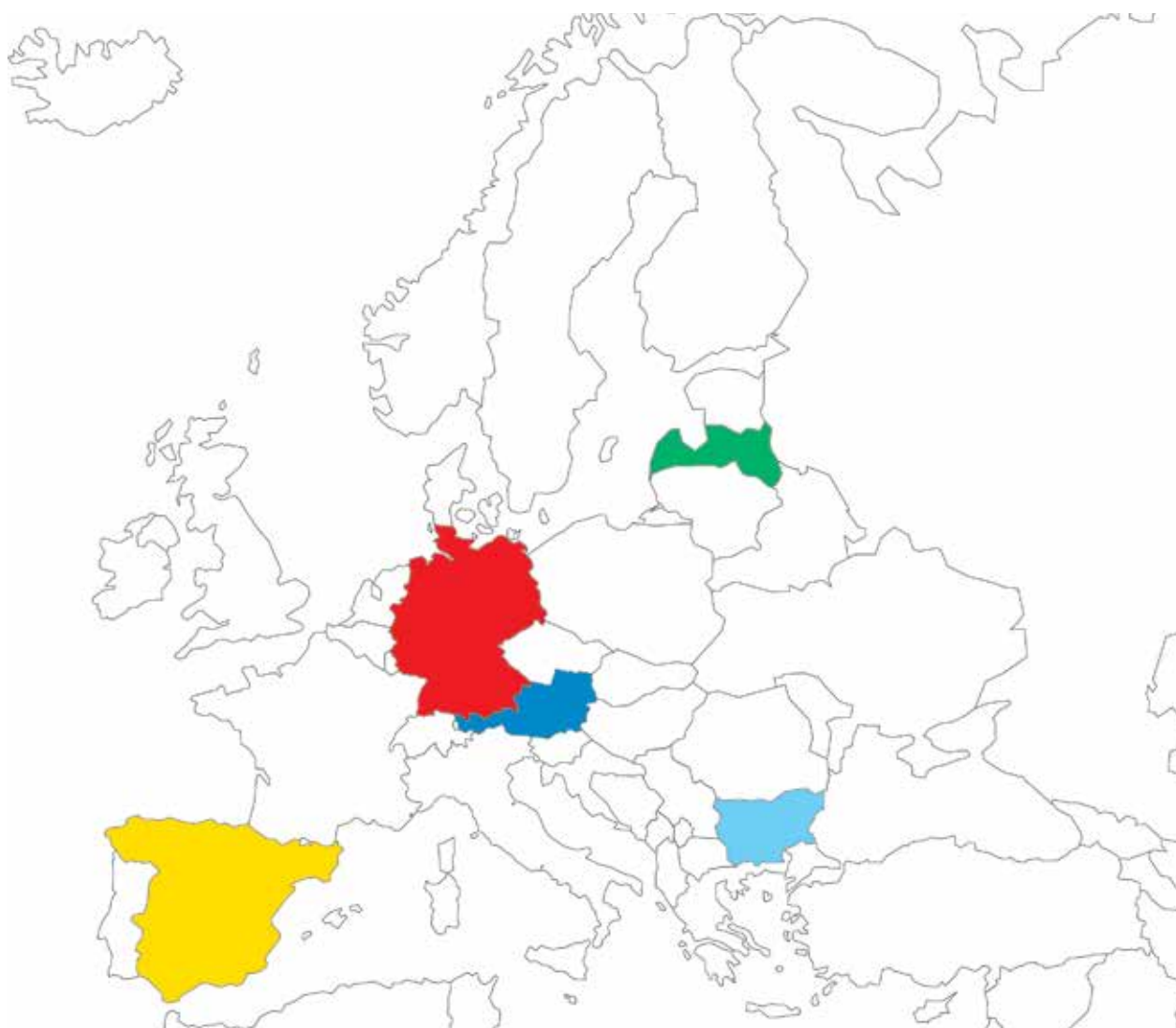
Zanieczyszczenie środowiska nie zatrzymuje się na granicy. Dlatego jedynie wspólnie możemy walczyć z zagrożeniami dla naszego środowiska. Problem ten dotyczy nas w sposób bezpośredni – w końcu

wszyscy oddychamy, pijemy wodę czy też jemy zboża uprawiane na polach. Dzięki wspólnym standardom europejski system ochrony środowiska gwarantuje, że żadne z państw w UE nie odnosi kosztów pozostałych krajów korzystających z nieprzestrzegania wymogów dotyczących ochrony środowiska, dzięki czemu państwo takie byłoby w stanie wytwarzać tańsze produkty. Obowiązek uczciwego postępowania na europejskim rynku wewnętrznym przyczynia się do zapewnienia miejsc pracy, ponieważ zapobiega nieuczciwej konkurencji.

Wiele osób nie akceptuje modyfikowanej genetycznie żywności. Ale jak sprawdzić, czy płatki kukurydziane nie zostały wyprodukowane z kukurydzy zmodyfikowanej genetycznie? UE nałożyła na wszystkich producentów żywności obowiązek umieszczania na opakowaniu stosownego oznaczenia. O modyfikacjach genetycznych trzeba więc informować konsumenta.

Przykłady można mnożyć bez końca. Jednak już teraz jest jasne: Europa to my wszyscy i Europa dotyczy nas wszystkich.

Unia Europejska – kto to właściwie jest?

Unia Europejska to 28 państw, które zjednoczyły się, aby wspólnie decydować o swoim losie. Jakie państwa tworzą Unię Europejską i dlaczego się połączyły?

Zadanie

Jakie kraje należą do UE?

W dalszej części tekstu znajdziecie listę państw. Wszystkie leżą w Europie, ale nie wszystkie są członkami Unii Europejskiej. Ustalcie, które kraje są członkami UE, a następnie wpiszcie je do poniższej tabeli, wraz z datą przystąpienia do Unii.

Albania, Andora, Austria, Belgia, Bułgaria, Bośnia i Hercegowina, Chorwacja, Cypr, Czarnogóra, Czechy, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Irlandia, Islandia, Liechtenstein, Litwa, Luksemburg, Łotwa, była jugosłowiańska republika Macedonii, Malta, Mołdawia, Niemcy, Norwegia, Polska, Portugalia, Rumunia, Serbia, Słowacja, Słowenia, Szwajcaria, Szwecja, Ukraina, Watykan, Węgry, Wielka Brytania, Włochy.

Państwa członkowskie UE

Państwo	Rok przystąpienia do UE	Liczba mieszkańców	Stolica
	Państwo założycielskie 1952/1958		
	Państwo założycielskie 1952/1958		
	Państwo założycielskie 1952/1958		
	Państwo założycielskie 1952/1958		
	Państwo założycielskie 1952/1958		
	Państwo założycielskie 1952/1958		
	1973		
	1973		
	1973		
	1981		
	1986		
	1986		
	1995		
	1995		
	1995		
	2004		
	2004		
	2004		
	2004		
	2004		
	2004		
	2004		
	2004		
	2004		
	2007		
	2007		
	2013		

Zadanie

Co jeszcze wiecie o tych krajach – lub jakie informacje możecie o nich znaleźć?

Ułóżcie zebrane informacje w grupy, a następnie zaprezentujcie je w uporządkowany sposób. Co wiecie na temat kuchni, kultury i języków w tych krajach? Przygotujcie krótką notatkę o krajach, na temat których wiecie lub dowiedzieliście się więcej.

Siła gospodarki

► Państwa członkowskie Unii Europejskiej różnią się nie tylko powierzchnią, ale i poziomem dobrobytu. Istnieją kraje, w których ludziom żyje się, ogólnie rzecz biorąc, bardzo dobrze oraz takie, gdzie standard życia jest wyraźnie niższy. Powstaje oczywiście pytanie, jak właściwie można zmierzyć poziom dobrobytu? W każdym kraju są przecież zarówno ludzie bogaci, jak i biedni. Czy je dochody należy w takim przypadku wziąć pod uwagę? Przedsiębiorcy czy jego kierownicy, sekretarki czy może dyrektorki szpitala?

Statystyka gospodarcza rozwiązała ten problem, mierząc w pierwszej kolejności siłę gospodarki danego kraju, czyli sumę wszystkich wartości wytworzonych

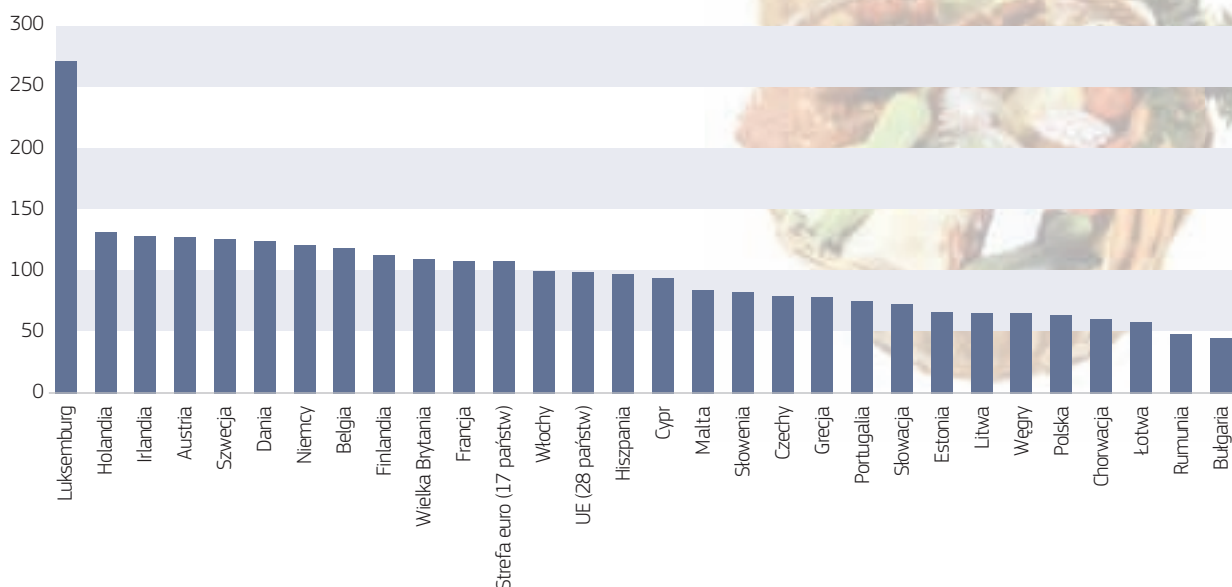
w danym kraju na przestrzeni jednego roku. Każdy samochód wyprodukowany w określonym kraju w danym roku, każdą usługę wykonaną przez fryzjera, każdy litr mleka pozyskany od krowy, a następnie sprzedany, wyraża się jako wartość pieniężną, a następnie sumuje. Sumę tych wartości nazwa się produktem krajowym brutto (w skrócie PKB). Jednak wartość PKB niewiele mówi o poziomie bogactwa kraju, ponieważ państwa mogą być przecież duże lub małe. Dlatego też wartość PKB dzieli się następnie przez liczbę mieszkańców danego kraju. W ten sposób uzyskujemy wartość produktu krajowego brutto (PKB) w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

Sprawa jest jednak jeszcze bardziej skomplikowana. Jeżeli chcemy porównać ze sobą państwa o różnej sile gospodarki, to należy pamiętać, że również siła nabywcza nie jest w poszczególnych krajach identyczna. Kto był na urlopie za granicą, wie dokładnie, o co chodzi. Ceny wydają się bardzo wysokie w porównaniu z cenami w kraju ojczystym lub też przeciwnie – bardzo przystępne. Podczas gdy w jednym kraju bochenek chleba kosztuje jedno euro, w innym trzeba zapłacić dwa lub trzy euro. W związku z tym naukowcy badają nie tylko, ile pieniędzy przypada w danym kraju na jednego mieszkańca, ale również, co można za nie kupić. A to jest przecież najważniejsze. Wielkość tę nazywamy parytetem siły nabywczej (PSN). Poziom dobrobytu w poszczególnych krajach można porównać wyłącznie w oparciu o parytet siły nabywczej.

Porównując siłę gospodarki w oparciu o parytety siły nabywczej, otrzymujemy następujące rezultaty:

Tak wiedzie się Europejczykom

(Produkt krajowy brutto na mieszkańca, porównanie według parytetów siły nabywczej, 2011)

Wartość produktu krajowego brutto (PKB) w Austrii lub Irlandii jest zatem o 29 procent wyższa niż średnia UE. Wartość PKB na mieszkańca we Włoszech odpowiada dokładnie średniej unijnej, podczas gdy PKB na mieszkańca w Rumunii i Bułgarii kształtuje się poniżej połowy średniej wartości w UE.

Różnice w „poziomie życia” będą istniały w Unii Europejskiej jeszcze przez wiele lat. Jednak ambicją UE jest ich zmniejszenie. W związku z tym uboższe regiony Unii otrzymują środki finansowe przeznaczone na poprawę infrastruktury i zwiększenie szans gospodarczych. Działania tego rodzaju określa się mia-

nem polityki strukturalnej. Na realizację wyżej wymienionych działań UE przeznacza połowę wszystkich środków ze swojego budżetu.

Unia Europejska – zjednoczeni w różnorodności

► Jak widzicie, Unia Europejska składa się z bardzo różnych państw. Największe z nich, Niemcy, ma prawie 82 miliony mieszkańców. Najmniejsze, Malta, zaledwie 400 tysięcy. Członkami UE są zarówno Finlandia i Włochy, jak i Portugalia czy Polska. Wystarczy rzut oka na mapę, aby przekonać się, jak różnorodna jest Unia. Jej mieszkańcy mówią różnymi językami i posługują się trzema różnymi alfabetami. Istnieją różne tradycje, kultury, tradycje kulinarne i święta ludowe. Odmienne są również doświadczenia historyczne poszczególnych krajów. W przeszłości wiele państw członkowskich prowadziło ze sobą wojny, odbierało sobie nawzajem terytoria. Między niektórymi z nich wciąż istnieją pewne uprzedzenia. Jak zatem mogło dojść do połączenia się 28 państw?

Jedynie spojrzenie na historię pozwala odpowiedzieć na to pytanie. Po strasznej drugiej wojnie światowej, która rozpoczęła się nieco ponad dwadzieścia lat po zakończeniu pierwszej, wielu ludzi przyrzekło sobie, że w przyszłości coś takiego nie powinno się już więcej zdarzyć.

Dawni wrogowie, Niemcy i Francja, postanowili zaprzestać rywalizacji i połączyć się, zachowując jednak przy tym możliwość wzajemnej kontroli. Do czołowych polityków, którzy propagowali i realizowali powyższą ideę, należeli minister spraw zagranicznych Francji Robert Schuman (1886–1963) oraz kanclerz Niemiec Konrad Adenauer (1876–1967).

Pierwszą organizacją, z której wywodzi się obecna UE, była Europejska Wspólnota Węgla i Stali (EWWiS). Celem EWWiS, utworzonej w 1952 r., było wspólne zarządzanie zasobami węgla kamiennego. Węgiel odgrywał wówczas taką rolę, jaką dzisiaj ma ropa naftowa

i gaz ziemny – był najważniejszym źródłem energii. Wielu ludzi obawiało się, że w Europie może dojść do kolejnego konfliktu, tym razem o ten surowiec. W związku z tym kwestie związane z podziałem zasobów węgla oraz odbudową przemysłu ciężkiego podporządkowano wspólnej władzy, w której byli reprezentowani członkowie EWWiS. Oprócz Niemiec i Francji były to Włochy, Belgia, Holandia oraz Luksemburg. Zasada funkcjonowania EWWiS była bardzo prosta. Każde państwo dysponowało prawem głosu w przypadku działań podejmowanych przez pozostałe kraje, akceptując przy tym możliwość ingerencji we własne działania. Dzięki temu żaden z krajów nie mógł działać wbrew interesom innych państw, nie mówiąc już o prowadzeniu w tajemnicy zbrojeń, ale za to możliwa była wspólna odbudowa Europy. Umożliwiło to zarazem partnerom pozbawienie się nacechowanego strachem podejścia do siebie nawzajem, co przyczyniało się do zapewnienia pokoju w Europie. Pierwszym przewodniczącym Wysokiej Władzy EWWiS był francuski polityk Jean Monnet (1888–1979), uważany również za jednego z najważniejszych twórców integracji europejskiej.

Powyzsza zasada została później zastosowana w odniesieniu do całej gospodarki w ramach Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej. Organizacja ta została utworzona w 1957 r. na mocy traktatów rzymskich i rozpoczęła swoją działalność w 1958 r.

W ten sposób wrogość ustąpiła miejsca współpracy, a ta okazała się wyjątkowo owocna. Wspólnota Europejska osiągnęła bowiem ogromny rozwój gospodarczy. Nic dziwnego, że z biegiem czasu przyłączały się do niej kolejne kraje. I tak w 1973 r. do grona państw tworzących obecną UE dołączyły Wielka Bryta-

nia, Irlandia i Dania. W 1981 r. przyjęto Grecję, a w 1986 r. Hiszpanię i Portugalię. Zakończenie konfliktu Wschód-Zachód stworzyło możliwość przyjęcia do UE państw neutralnych, takich jak Austria, Szwecja i Finlandia, które zostały członkami UE w 1995 r., a także krajów, które należały wcześniej do obozu sowieckiego. W 2004 r. miało miejsce rozszerzenie UE na wschód. Członkami Unii Europejskiej zostały wówczas Estonia, Łotwa, Litwa, Polska, Czechy, Słowacja, Węgry oraz Słowenia. Do tego grona przyjęto także Maltę i Cypr. W 2007 r. nastąpił kolejny etap rozszerzenia UE i państwami członkowskimi zostały Bułgaria oraz Rumunia. 1 lipca 2013 r. przyjęto do Unii Europejskiej 28. państwo członkowskie – Chorwację.

I nawet jeżeli czasami dochodzi do kłótni i gwałtownych sporów, to podstawowe zasady UE pozostają od początku niezmiennie: zapewnienie pokoju pomiędzy państwami członkowskimi, współpraca na rzecz wzajemnych korzyści oraz stopniowe zwiększanie koordynacji działań zewnętrznych. Komitet Noblowski docenił fakt, że Unia Europejska od ponad 50 lat podejmuje wysiłki na rzecz pokoju, demokracji oraz praw człowieka w Europie, przyznając jej w 2012 r. Pokojową Nagrodę Nobla. Tym samym Unia Europejska jest pierwszym na świecie związkiem państw, który dostąpił takiego zaszczytu.

Zadanie

Historia UE na zdjęciach

Dopasujcie zdjęcia z ważnych wydarzeń w historii Unii Europejskiej do właściwych podpisów.

1. Po II wojnie światowej wiele miast w całej Europie było doszczętnie zniszczonych. Na tym zdjęciu widnieje Frankfurt nad Menem w Niemczech.
2. Symboliczna chwila: Jean Monnet (po prawej), prezydent Wysokiej Władzy Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali (EWWiS), prezentuje pierwszy „europejski” blok ze stali, otwierając w ten sposób wspólny rynek stali, kwiecień 1953 r.
3. 25 marca 1957 r.: przedstawiciele sześciu państw założycielskich – Belgii, Francji, Holandii, Luksemburga, Niemiec i Włoch – podpisują w Rzymie tzw. traktaty rzymskie, ustanawiające Europejską Wspólnotę Gospodarczą (EWG) oraz Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (Euratom).
4. 7 lutego 1992 r.: szefowie państw i rządów podpisują Traktat z Maastricht ustanawiający unię gospodarczą i walutową.
5. Traktat z Amsterdamu z 1997 r. zakończył stopniowe tworzenie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości. Na zdjęciu Traktat wraz z podpisami i pieczęciami.
6. Ogromnym transparentem na budynku Komisji Europejskiej w Brukseli Unia Europejska wita na początku 2007 r. swoich nowych członków, Bułgarię i Rumunię.
7. 10 grudnia 2012 r. w norweskim Oslo wręczono przedstawicielom Unii Europejskiej Pokojową Nagrodę Nobla. Komitet Noblowski docenił w ten sposób wieloletnie wysiłki UE na rzecz pokoju, demokracji oraz praw człowieka w Europie.

3 W jaki sposób funkcjonuje Unia Europejska?

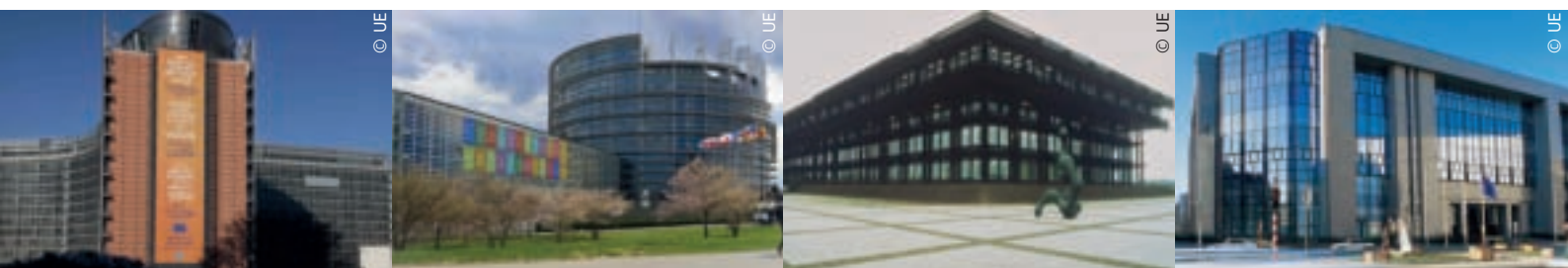
Trzej przewodniczący w UE. Na czele każdego z najważniejszych organów UE stoi przewodniczący. Od lewej: Herman Van Rompuy (Rada Europejska), José Manuel Barroso (Komisja Europejska) oraz Martin Schulz (Parlament Europejski).

Unię Europejską porównuje się często z państwem. Mówi się: w UE jest tak i tak, ale u nas jest inaczej. Tego rodzaju porównania wprawdzie łatwo sformułować, ale należy ich używać ostrożnie. UE nie jest bowiem państwem, ale szczególnym związkiem państw. Dlatego właśnie jej struktura różni się od struktury Waszego kraju.

Celem niniejszego rozdziału jest przedstawienie struktury Unii Europejskiej. Jakie instytucje posiada UE i czym się one zajmują? Jakie są ich zadania (kompetencje)?

Od lewej: Komisja Europejska w Brukseli, Parlament Europejski w Strasburgu, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w Luksemburgu oraz Rada Unii Europejskiej w Brukseli.

Kto rządzi w Europie? Instytucje Unii Europejskiej

► Kto właściwie rządzi w Europie? Jest oczywiste, że nie ma jednej osoby, która jako „szef” określa kierunek działania. Jednak ktoś przecież musi podejmować decyzje. Kto decyduje o sprawach europejskich? Czy jest to jakieś gremium, kraj, a może jeszcze ktoś inny?

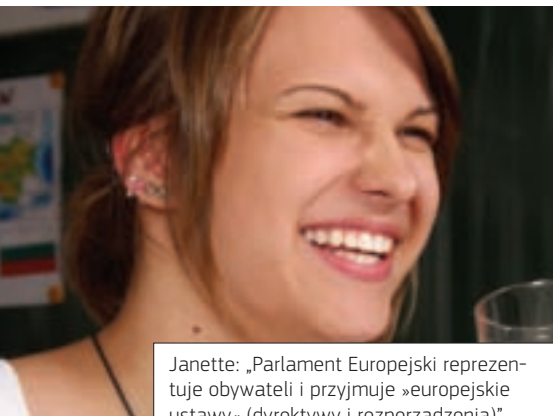
Na pierwszy rzut oka instytucje zawsze wydają się nudne. Jednak to właśnie w nich sprawuje się władzę. Dlatego też poznanie struktury instytucjonalnej Unii Europejskiej umożliwi nam udzielenie odpowiedzi na pytanie, kto właściwie rządzi w UE. Jednak odpowiedź ta będzie nieco inna niż w przypadku pojedynczego państwa członkowskiego.

Unia Europejska jest związkiem państw i obywateli. Fakt ten znajduje również odzwierciedlenie w strukturze UE. Zarówno państwa (czyli ich

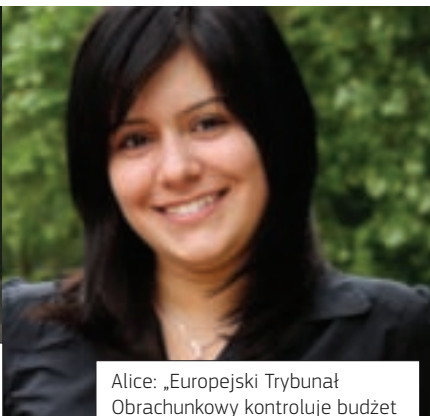
rządy), jak i ich społeczeństwa dysponują prawem głosu w sprawach europejskich. Odbyna się to za pośrednictwem Rady Unii Europejskiej oraz Parlamentu Europejskiego.

Rada Unii Europejskiej (nazywana często „Radą Ministrów”) stanowi reprezentację rządów państw członkowskich UE. W jej skład wchodzi ministrowie ze wszystkich państw członkowskich. W zależności od rozpatrywanych spraw są to na przykład ministrowie spraw zagranicznych, ministrowie spraw wewnętrznych lub też ministrowie rolnictwa. Rada jest jednym z dwóch organów decyzyjnych UE. Na forum Rady odbywają się dyskusje polityczne, to także tutaj tworzy się ustawy europejskie, zwane rozporządzeniami lub dyrektywami. Zatem bez udziału Rady nie mogą zapaść żadne decyzje istotne dla Unii Europejskiej.

Rada podejmuje decyzje jednogłośnie lub też większością głosów. W przypadku decyzji podejmowanych większością głosów niezbędne jest uzyskanie 70 procent wszystkich głosów („większość kwalifikowana”). Duże państwa członkowskie dysponują przy tym większą ilością głosów niż mniejsze kraje. Od 2014 r. będzie obowiązywać zasada „podwójnej większości”, zgodnie z którą do podjęcia decyzji niezbędne będzie uzyskanie poparcia większości państw członkowskich, reprezentujących jednocześnie większość ludności UE. Przewodnictwo w Radzie zmienia się co pół roku. Wszystkie państwa członkowskie mają w tym zakresie jednakowe prawa. W 2013 r. przewodnictwo w Radzie obejmują Irlandia i Litwa, w 2014 r. Grecja i Włochy, a w 2015 r. Łotwa i Luksemburg. ►

Janette: „Parlament Europejski reprezentuje obywateli i przyjmuje »europejskie ustawy« (dyrektywy i rozporządzenia)”.

Alice: „Europejski Trybunał Obrachunkowy kontroluje budżet UE”.

Patricia: „Rada Ministrów reprezentuje rządy państw członkowskich UE i przyjmuje »ustawy europejskie«”.

► Zasadnicze kierunki polityki europejskiej wyznacza **Rada Europejska**. W jej skład wchodzi szefowie państw i rządów państw członkowskich UE. Posiedzenia Rady odbywają się regularnie, nie rzadziej niż co trzy miesiące. Pracami Rady kieruje przewodniczący, wybierany przez Radę Europejską na 2,5-letnią kadencję. Od 2009 r. urząd przewodniczącego Rady Europejskiej sprawuje były premier Belgii Herman Van Rompuy.

W zdecydowanej większości przypadków Rada nie może jednak samodzielnie podejmować decyzji. Niezbędna jest bowiem zgoda **Parlamentu Europejskiego**. Parlament Europejski reprezentuje obywateli państw członkowskich UE. Posłowie do PE są wybierani w wyborach bezpośrednich. Do końca obecnej kadencji w skład PE wchodzi 766 posłów ze wszystkich państw członkowskich. W trakcie kolejnych wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2014 r. zostanie wybranych

751 posłów, zgodnie z postanowieniami Traktatu z Lizbony.

Większe państwa członkowskie mają więcej posłów niż mniejsze kraje. Parlament nie może samodzielnie podejmować decyzji mających moc ustaw dla całej Unii. Jego zgoda jest jednak zazwyczaj potrzebna do tego, aby decyzja Rady Unii Europejskiej była prawomocna. Nazywamy to „procedurą współdecyzji”. Parlament zatwierdza skład Komisji Europejskiej, a także może odwołać jej członków. PE zatwierdza również budżet Unii Europejskiej. W związku z tym bez udziału Parlamentu Europejskiego, a tym samym bezpośredniej reprezentacji obywateli, nie mogą zostać podjęte w Europie żadne istotne decyzje.

Kolejną ważną instytucją unijną jest **Komisja Europejska**. W skład kolegium komisarzy wchodzi po jednym członku z każdego państwa członkowskiego. Nie reprezentują oni jednak

w Komisji interesów swojego kraju, ale wspólne interesy Unii Europejskiej. Każdy członek Komisji jest odpowiedzialny za swoją dziedzinę (podobnie jak minister). Komisja Europejska czuwa nad przestrzeganiem przez państwa członkowskie wspólnych zasad. W związku z tym nazywa się ją „strażniczką traktatów”. Komisja zajmuje się zarządzaniem UE zgodnie z wytycznymi Rady i Parlamentu Europejskiego. Szczególną cechą systemu europejskiego jest fakt, że Rada oraz Parlament mogą podjąć określone decyzje wyłącznie na wniosek Komisji. Takie wyłączne prawo do przedkładania wniosku zapewnia Komisji wpływ na podejmowane decyzje, ponieważ Komisja sama określa ich treść. To pozwala zapewnić, że już od samego początku uwzględniane są wspólne interesy Unii Europejskiej. Oczywiście Rada i Parlament mogą zmienić wnioski Komisji.

Obecnie obowiązuje szereg wspólnych przepisów ustanowionych przez państwa

Jello: „Europejski Bank Centralny czuwa nad stabilnością euro”.

Motian: „Komisja Europejska odpowiada za administrowanie Unią Europejską i przygotowuje propozycje »ustaw europejskich«”.

► stwa członkowskie UE. Oczywiście dochodzi również do sporów dotyczących ich interpretacji. Ponadto poszczególne państwa członkowskie nie zawsze przestrzegają tych przepisów. W związku z tym wszystkie zainteresowane strony mają możliwość skierowania sprawy do **Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej**. W skład Trybunału wchodzi po jednym sędzi z każdego państwa członkowskiego, ale wyroki są wydawane w sposób niezależny w oparciu o przepisy prawa europejskiego. Trybunał może uchylić uregulowania, jeżeli są one sprzeczne z pra-

wem europejskim, a także nałożyć na państwa członkowskie karę grzywny, jeśli nie przestrzegają one prawa.

Wszyscy wiemy, że pieniądze są ważne. Nie wystarczy jednak je posiadać, trzeba również umieć zachować ich wartość. Nad tym właśnie czuwa **Europejski Bank Centralny (EBC)**, który pełni funkcję banku emisyjnego dla państw strefy euro. W jego skład wchodzi przedstawiciele państw, które przyjęły euro. EBC reguluje kwestie związane z obrotem pieniądza oraz ustala wysokość stóp procentowych.

W 2013 r. budżet Unii Europejskiej wynosi 133 miliardy euro. Przy tak dużych kwotach konieczna jest kontrola, czy są one wydawane zgodnie z prawem. Jest to zadaniem Europejskiego **Trybunału Obrachunkowego**, który dokładnie sprawdza, czy pieniądze europejskie są wykorzystywane we właściwy i uzasadniony sposób, zapewniając tym samym efektywne zarządzanie finansowe. Każde państwo członkowskie ma w Europejskim Trybunale Obrachunkowym jednego reprezentanta.

Zadanie

Jakie są kompetencje poszczególnych organów w UE?

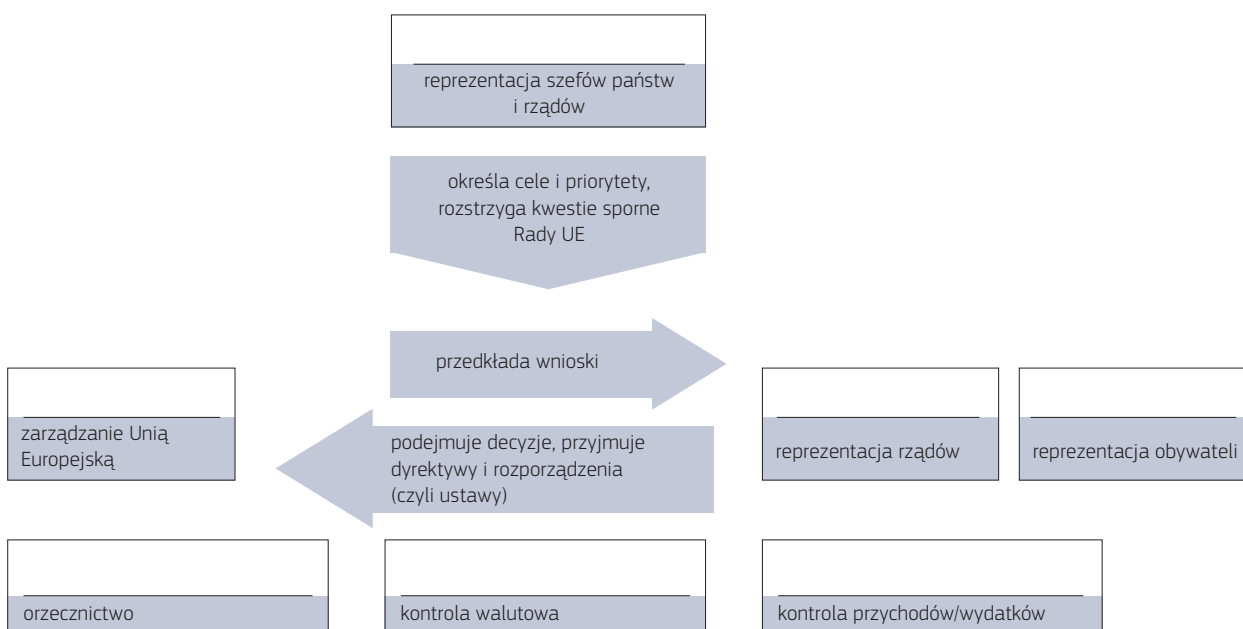
Powiedzieliśmy już dużo o instytucjach, ale trzeba przecież wiedzieć, jakie są kompetencje poszczególnych organów UE. Sprawdźcie, co zapamiętaliście z przedstawionych powyżej informacji. Wstawcie krzyżyk w miejscu, w którym opis pasuje do instytucji.

Opis	Rada Europejska	Rada UE	Parlament Europejski	Komisja Europejska	Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej	Europejski Bank Centralny	Europejski Trybunał Obrachunkowy
Przedstawia propozycje dotyczące przepisów UE	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
W jego/jej skład wchodzi po jednym przedstawicielu każdego państwa członkowskiego	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ustala wysokość stóp procentowych	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kontroluje wydatki UE	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jest wybierany/wyberana przez społeczeństwo	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Uchwala akty prawne UE (rozporządzenia/dyrektywy)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Wyznacza przewodniczącego Komisji	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Zarządza UE	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Reprezentuje interesy obywateli	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Reprezentuje interesy państw członkowskich, względnie ich rządów	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Decyduje o wykładni przepisów UE	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Określa kierunki polityki	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Zadanie

Organy Unii Europejskiej

Uporządkujcie kompetencje różnych instytucji, posługując się w tym celu poniższą grafiką. Trochę już Wam w tym pomogliśmy. Wystarczy, że wstawicie nazwy instytucji w odpowiednie pola:

Traktaty europejskie

► Z prawnego punktu widzenia Unia Europejska opiera się na traktatach, które zostały zawarte przez państwa członkowskie i ratyfikowane przez parlamenty narodowe lub też w wyniku krajowych referendów. W treści traktatów określa się sposób podejmowania decyzji, uprawnienia poszczególnych instytucji, a także dziedziny, w których państwa członkowskie UE podej-

mują wspólne działania. Kolejne zawierane traktaty wyznaczają rozwój Unii. Na ich podstawie można zobaczyć, jak zmieniała się Unia Europejska. Obecnie podstawę jej funkcjonowania stanowi Traktat z Lizbony, podpisany w stolicy Portugalii w 2007 r. Traktat z Lizbony wszedł w życie w 2009 r., po zaakceptowaniu go przez wszystkie państwa członkowskie.

Dyskusja

Wróćmy jeszcze raz do pytania, które zadaliśmy na początku.

Kto rządzi w Europie? Omówcie raz jeszcze ten temat.

Wpływ obywateli

► Obywatele państw członkowskich UE wpływają zatem w dwojaki sposób na politykę Unii Europejskiej. Po pierwsze, wówczas, gdy wybierają parlament narodowy, na podstawie którego powstaje rząd – przedstawiciele rządu są bowiem reprezentowani w Radzie Unii Europejskiej. (Kiedy spotykają się „szefowie”, czyli głowy państw lub szefowie rządów, mówimy o Radzie Europejskiej).

Po drugie, obywatele UE wpływają na kształt polityki europejskiej również podczas wyborów do Parlamentu Europejskiego.

Jednak także pojedyncze osoby mogą wyrazić swoją opinię, jeżeli uważają, że są niesprawiedliwie traktowane lub chcą zwrócić uwagę na przypadki niewłaściwego administrowania w instytucjach europejskich. W tym celu utworzono instytucję Europejskiego Rzecznika Praw

Obywatelskich. Każdy obywatel UE może wnieść skargę do rzecznika, nawet drogą elektroniczną. Na kogo można się p skarżyć? W jakich przypadkach rzecznik może udzielić pomocy? Odpowiedzi na wszystkie te pytania znajdziecie na stronie internetowej Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich:

<http://www.ombudsman.europa.eu/pl/home.faces>.

Inne możliwości wywierania wpływu

► Od momentu wejścia w życie Traktatu z Lizbony w 2009 r. istnieje możliwość wystąpienia z europejską inicjatywą obywatelską. Milion osób – czyli zaledwie 0,2 procent łącznej liczby ludności UE – reprezentujących co najmniej jedną czwartą państw członkowskich (czyli siedem krajów) może wezwać Komisję Europejską, by zajęła się jakąś kwestią i przedstawiła w tej sprawie wniosek aktu prawnego. Podstawowym warunkiem jest tutaj oczywiście to, by dana kwestia wchodziła w zakres kompetencji UE.

Oprócz tego istnieje również możliwość wywierania nacisku na instytucje UE za pomocą demonstracji. Rolnicy, związkowcy czy też organizacje ekologiczne – wszyscy mają możliwość przedstawienia swoich racji. Ponadto w Parlamencie Europejskim działa Komisja Petycji.

Zadanie

Znajdźcie więcej informacji na temat europejskiej inicjatywy obywatelskiej.

Europejska inicjatywa obywatelska umożliwia wywieranie bezpośredniego wpływu na sprawy, którymi zajmuje się Unia Europejska. Z jaką inicjatywą chcielibyście wystąpić i jak byście się do tego zabrali? Na poniższej stronie internetowej można znaleźć informacje na temat procedury zgłaszania inicjatywy, a także aktualnych inicjatyw: <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/welcome>.

Zadanie

Co to jest petycja?

Dowiedźcie się, co to jest petycja i kto może wystąpić z petycją do Parlamentu Europejskiego. Więcej informacji na ten temat znajdziecie pod adresem:

<http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/pl/00533cec74/Petitions.html>.

Czy także w Waszym parlamencie działa komisja petycji? Sprawdźcie to!

Zadanie

Nasi posłowie w Strasburgu i Brukseli

Posłowie do Parlamentu Europejskiego należą do grup politycznych zgodnie z reprezentowaną przez siebie opcją polityczną. Nie wszystkie grupy polityczne zrzeszają posłów ze wszystkich krajów. Sprawdźcie, jakie partie z Waszego kraju odniosły sukces w ostatnich wyborach do Parlamentu Europejskiego i są w nim reprezentowane. Zbadajcie także, do jakich grup politycznych w PE należą.

Jakie partie są reprezentowane w poszczególnych grupach politycznych PE? Informacje na ten temat można szybko znaleźć na przykład w internecie: <http://www.europarl.eu>.

Grupy polityczne w Parlamencie Europejskim	Liczba członków grupy politycznej	Grupa polityczna zrzesza posłów z mojego kraju reprezentujących następującą partię:
EPP Grupa Europejskiej Partii Ludowej (Chrześcijańscy Demokraci)		
S&D Grupa Postępowego Sojuszu Socjalistów i Demokratów w Parlamencie Europejskim		
ALDE Grupa Porozumienia Liberatów i Demokratów na rzecz Europy		
ZIELONI/EFA Grupa Zielonych / Wolne Przymierze Europejskie		
ECR Europejscy Konserwatyści i Reformatorzy		
EFD Europa Wolności i Demokracji		
GUE/NGL Konfederacyjna Grupa Zjednoczonej Lewicy Europejskiej / Nordycka Zielona Lewica		
NI Posłowie niezrzeszeni		

Zadanie

Dowiedzcie się, kto z Waszego kraju lub regionu został wybrany na posła do Parlamentu Europejskiego.

Jaką partię reprezentuje?

Mały quiz europejski

Kto jest przewodniczącym Parlamentu Europejskiego?

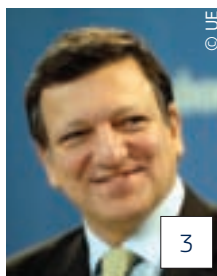
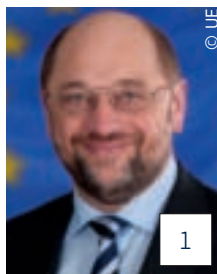
I kim są pozostałe osoby na zdjęciach?

Herman Van Rompuy (Belgia)

José Manuel Barroso (Portugalia)

Martin Schulz (Niemcy)

Robert Schuman (Francja)

przewodniczący Parlamentu Europejskiego

przewodniczący Rady Europejskiej

minister spraw zagranicznych Francji w latach 1948–1952 oraz jeden z założycieli Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali (EWWIS)

przewodniczący Komisji Europejskiej

Tak działa UE

► Wyraźnie zatem widać, że Unia Europejska nie jest państwem, jak na przykład Litwa czy Holandia, ale że stanowi raczej luźny związek państw europejskich. By oddać specyficzny charakter UE, prawnicy stosują często określenie „sui generis”. Termin ten pochodzi z łaciny i oznacza przypadek „swego rodzaju”. Państwa członkowskie pozostają wprawdzie suwerenne i niezależne, ale w niektórych dziedzinach łączą swoje kompetencje, aby w ten sposób lepiej sprostać określonym zadaniom. W tym celu UE stworzyła własne instytucje, na które delegowane są tego rodzaju uprawnienia. W praktyce oznacza to, że decyzje w określonych kwestiach leżących we wspólnym interesie mogą

być podejmowane w sposób demokratyczny na szczeblu europejskim. W związku z tym UE nie jest państwem federalnym, jak np. USA, ale jest też czymś więcej niż jedynie luźnym związkiem państw, z jakim mamy na przykład do czynienia w przypadku Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Decyzje na forum UE są podejmowane przez rządy krajowe, reprezentowane w Radzie Europejskiej, a także przez Parlament Europejski, którego członkowie są wybierani przez obywateli. Istnieją również wyjątki, w przypadku których decyzje są podejmowane samodzielnie przez Radę. Dotyczy to przede wszystkim polityki zagranicznej.

Komisja Europejska prowadzi sprawy UE oraz czuwa nad przestrzeganiem przez wszystkie państwa członkowskie traktatów europejskich. Jeśli państwa te naruszają postanowienia traktatów, zostają pozwane do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, który może nakazać usunięcie naruszenia. Nad prawidłowym postępowaniem instytucji europejskich w kwestiach finansowych czuwa natomiast Europejski Trybunał Obrachunkowy. Każdy z nas może zaś wystąpić ze skargą do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich, jeżeli uważa, że został źle potraktowany przez jedną z instytucji europejskich.

4 Czym właściwie zajmuje się UE?

Niektórzy twierdzą, że Unia Europejska robi zbyt mało, inni z kolei, że we wszystko się wtrąca. Czy nie jest tak, że żadna ze stron nie ma racji? Jak zatem jest naprawdę? Co dokładnie robi UE? UE działa w wielu obszarach polityki, jak na przykład polityka gospodarcza, ochrona konsumentów, polityka zagraniczna, ochrona środowiska, polityka spraw wewnętrznych i polityka w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości, a także w wielu innych obszarach.

Poniżej przedstawimy kilka przykładów polityki realizowanej w ramach tych właśnie obszarów. Dzięki temu dowiedzie się, czym zajmują się politycy w Brukseli oraz w stolicach państw członkowskich UE.

Rynek wewnętrzny

- ▶ Najważniejszym elementem polityki gospodarczej i społecznej UE jest rynek wewnętrzny. To wspólna przestrzeń gospodarcza, w ramach której przyznane zostały tzw. cztery swobody, czyli:
  - swoboda przepływu osób,
  - swoboda przepływu towarów,
  - swoboda przepływu usług oraz
  - swoboda przepływu kapitału.

Swobody na europejskim rynku wewnętrznym

- ▶ Swoboda przepływu osób dotyczy nas na wiele sposobów. Mamy prawo do tego, by wybrać się do innego kraju UE na urlop, podjąć tam pracę lub też się tam osiedlić. Kiedy natomiast wracamy z zagranicy do domu, możemy spokojnie przywieźć do kraju nasze zakupy. Podobnie możemy zrobić zakupy za granicą przez internet. Przywilej ten gwarantuje właśnie swoboda przepływu towarów. W sposób transgraniczny oferowane i konsumowane są jednak nie tylko towary, ale i usługi. Dzieje się tak dzięki swobodnemu przepływowi usług. Jeżeli natomiast ktoś chętniej inwestuje pieniądze w innym państwie UE niż we własnym kraju, to również może skorzystać z takiej możliwości, co z kolei gwarantuje mu swoboda przepływu kapitału.

Zniesienie kontroli granicznych

- ▶ Jeżeli wybieracie się w podróż z Przylądka Północnego na Sycylię, to możecie spokojnie zostawić paszport w domu. Na tzw. granicach wewnętrznych UE (czyli np. na granicy pomiędzy Finlandią i Estonią czy też Słowacją i Czechami) nie przeprowadza się już kontroli granicznych.

Swobodę podróżowania reguluje układ z Schengen, który obecnie jest częścią traktatów europejskich. Wielka Brytania i Irlandia nie należą do strefy Schengen. W skład tej strefy wchodzi natomiast takie kraje jak Szwajcaria, Liechtenstein, Norwegia i Islandia, które w ogóle nie należą do UE. W przypadku Cypru, Bułgarii, Rumunii i Chorwacji obowiązują jeszcze okresy przejściowe, poprzedzające przystąpienie do strefy.

Nazwa układu z Schengen pochodzi od miejscowości Schengen w Luksemburgu, gdzie umowa została podpisana.

Mały quiz europejski

Jakie konkretnie znaczenie mają dla Was te cztery swobody?

Dopasujcie przykłady z czterech obszarów rynku wewnętrznego i zaznaczcie odpowiednie pola.

	Swoboda przepływu osób	Swoboda przepływu towarów	Swoboda przepływu usług	Swoboda przepływu kapitału
Mogę kupić samochód w Danii i przywieźć go do kraju bez cła.	1	0	2	3
Na obszarze UE mogę pojechać, gdzie chcę.	9	6	3	7
Mogę zdeponować swoje pieniądze w niemieckim banku.	2	3	1	0
Mogę studiować na Węgrzech.	5	1	0	9
Moi rodzice mogą nająć glazurnika z Portugalii do remontu łazienki.	4	3	1	7
Moi rodzice mogą przelać mi pieniądze do Hiszpanii, gdzie studuję.	1	2	3	9
Mogę zamówić w internecie towary ze Szwecji.	4	5	1	2
Będąc architektem, mogę osiedlić się na Malcie i projektować domy, które zostaną wybudowane we Włoszech.	5	6	0	8

Powyższe cyfry utworzą datę w formacie DDMMRRRR. Ustalcie, jaka to data i jakie wydarzenie miało tego dnia miejsce.
.../.../.....

EURO-pejski pieniądź

► Od 1999 r. istnieje wspólna europejska waluta, euro, która od 1 stycznia 2011 r. obowiązuje w 17 państwach członkowskich UE. Oczekuje się, że Łotwa wprowadzi euro w styczniu 2014 r., zwiększając tym samym grono państw stosujących tę walutę do 18. Euro posługują się ponad 332 miliony obywateli UE, czyli dwie trzecie całej ludności Unii Europejskiej.

W ramach rynku wewnętrznego pracownicy mogą swobodnie się przemieszczać, a towary, usługi oraz kapitał mogą być swobodnie wymieniane. Brak ograniczeń związanych z różnymi walutami pozwala przedsiębiorstwom, konsumentom, pracownikom oraz osobom pracującym na własny rachunek jeszcze lepiej korzystać z zalet związanych z tym rynkiem. Łatwo jest robić zakupy i porównywać ceny w różnych krajach, jeżeli w obliczeniach stosuje się taką samą walutę. W kontekście rozwoju sprzedaży internetowej jest to interesujące także dla osób, które nie mieszkają bezpośrednio przy granicy. Większa przejrzystość ofert hamuje wzrost cen, co jest korzystne dla wszystkich konsumentów.

Kolejna korzyść posiadania wspólnej waluty wynika z faktu, iż w przypadku wyjazdu do innych krajów nie trzeba wymieniać waluty (i przeliczać cen na swoją walutę). Pozwala to zaoszczędzić czas i pieniądze. Korzyści z wprowadzenia wspólnego pieniądza czerpią jednak również przedsiębiorstwa, ponieważ obliczenia i rozliczenia między kontrahentami są prowadzone tylko w jednej walucie i przedsiębiorstwa nie ponoszą ryzyka walutowego. Brak tego rodzaju „kosztów transakcyjnych” hamuje wzrost cen. Skutkiem wprowadzenia wspólnej waluty było również obniżenie stóp procentowych, co jest korzystne w równym stopniu dla konsumentów i dla przedsiębiorstw, sprzyja bowiem inwestycjom, a te z kolei przekładają się na wzrost gospodarczy. Stabilna waluta wspólnotowa, oparta na silnej przestrzeni gospodarczej strefy euro, przyczynia się do wzmocnienia pozycji Europy na świecie.

Wspólny rynek funkcjonuje w całej Unii Europejskiej, ale wspólna waluta euro

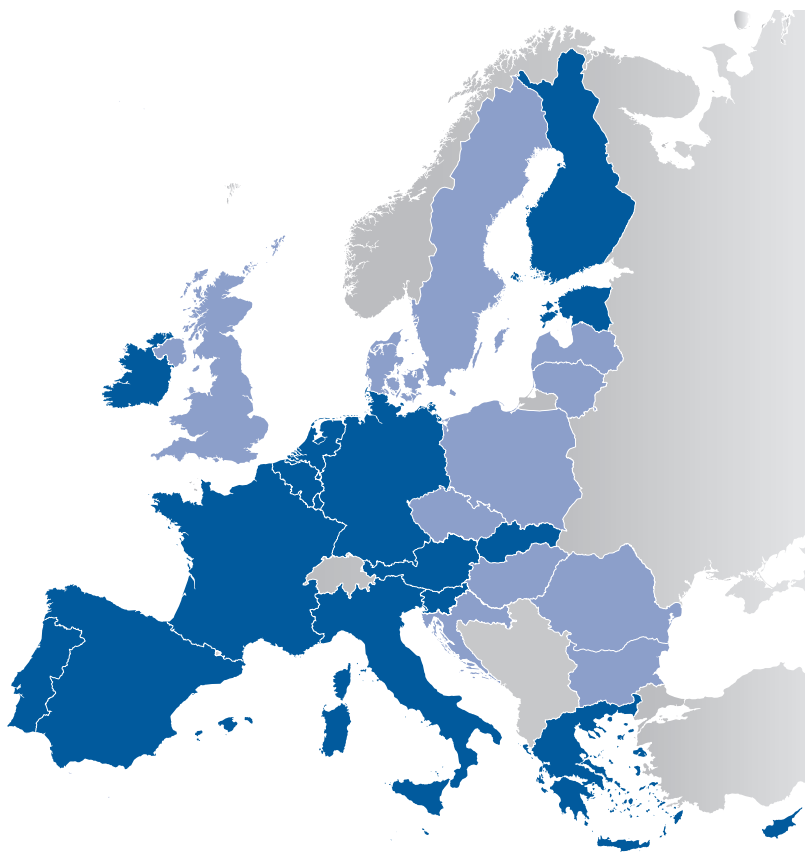
obowiązuje jedynie na części – choć znacznej – jej obszaru. Niektóre kraje nie chcą w chwili obecnej przystąpić do strefy euro, inne nie spełniają jeszcze surowych kryteriów przystąpienia. Kraj, który zamierza przystąpić do strefy euro, nie może być na przykład w nadmiernym stopniu zadłużony. Stopa inflacji nie może być wyższa niż 1,5 punktu procentowego ponad trzy najniższe stopy dewaluacji pieniądza wśród krajów unijnych.

Pomimo powyższych jasnych wytycznych strefa euro znalazła się w 2010 r. w kryzysie. Jest to bardzo skomplikowana problematyka, jednak ogólnie rzecz biorąc, można stwierdzić, że przyczyną większości problemów było to, że państwa strefy euro nie przestrzegały uzgodnionych reguł i nadmiernie się zadłużyły. UE była i jest w dalszym ciągu w znacznym stopniu zaangażowana w działania mające na celu wyeliminowanie zagrożeń dla wspólnej waluty. Działania te obejmują

udzielanie gwarancji dla państw, które mają trudności z pozyskaniem na międzynarodowych rynkach kapitałowych rozsądnie oprocentowanych środków na refinansowanie. W związku z tym państwa strefy euro uzgodniły utworzenie pakietu ratunkowego o wartości 700 miliardów euro (EMS = Europejski Mechanizm Stabilności), którego celem jest zagwarantowanie stabilności.

Przyjmując pakt fiskalny, państwa te zobowiązały się jednocześnie do redukcji swego zadłużenia. Do tej umowy międzynarodowej przystąpiły także państwa nienależące do strefy euro, z wyjątkiem Wielkiej Brytanii i Czech. Oprócz redukcji zadłużenia pakt ten przewiduje również wzmocnienie konkurencyjności krajów strefy euro oraz całej UE.

Problemy związane ze wspólną walutą wynikały także częściowo z tego, że banki nie podlegały wystarczającej kontroli. ►

- Państwa członkowskie UE, które wprowadziły euro jako walutę (stan na 2013 r.).
- Państw członkowskie UE, które nie wprowadziły euro jako waluty.

Oczekuje się, że Łotwa wprowadzi euro jako walutę z dniem 1 stycznia 2014 r.

► W związku z tym UE wzmocniła nadzór bankowy, aby zapobiec sytuacji, w której spekulacyjne działania banków wpędzą w tarapaty całe państwa. Ostatnie lata były dla wspólnej waluty trudne, a zarządzanie kryzysowe wymagało wielkiego wysiłku. Okres ten pokazał jednak, że kraje strefy euro są bardzo zdeterminowane w działaniach mających na celu utrzymanie stabilności wspólnej waluty.

Polityka gospodarcza Unii Europejskiej

Aby stymulować i wzmocnić gospodarkę Unii Europejskiej, Komisja Europejska opracowała strategię „Europa 2020” na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Dokument ten przewiduje między

innymi realizację inwestycji w edukację i badania naukowe, dzięki którym Europa powinna również w przyszłości utrzymać pozycję jednego z najbardziej innowacyjnych regionów świata. Celem strategii „Europa 2020” jest wzmocnienie gospodarki oraz przemysłu w taki sposób, aby zapewnić ich konkurencyjność, a jednocześnie w największym możliwym stopniu ograniczyć negatywny wpływ na środowisko. Kolejne cele to tworzenie miejsc pracy oraz walka z ubóstwem w UE. Ponieważ Unia Europejska definiuje się sama jako wspólnota wartości i wiąże ją zasady równości i solidarności społecznej, istotne jest, aby wzrost gospodarczy przynosił korzyści wszystkim Europejczykom.

Proces decyzyjny w UE

Decyzje w UE są zazwyczaj podejmowane wspólnie przez wszystkie państwa członkowskie. Istnieją jednak również kwestie, które dotyczą szczególnie krajów posiadających wspólną walutę, czyli euro. Ministrowie z tych państw spotykają się regularnie w ramach tzw. Eurogrupy, ustalając program działania w strefie euro. Oczywiście decyzje te wpływają również na inne państwa członkowskie Unii Europejskiej, które nie stosują lub też jeszcze nie przyjęły euro, lecz odczuwają skutki tych decyzji na rynku wewnętrznym.

Zadanie

Kto powinien podejmować decyzje dotyczące wspólnej waluty?

W Unii Europejskiej istnieją bardzo różne opinie na temat decyzji podejmowanych przez Eurogrupę, na przykład:

- „To dobrze, że państwa strefy euro podejmują decyzje we własnym gronie. Gwarantuje to bezpieczeństwo oraz stabilność wspólnej waluty. Tak jest teraz i tak powinno zostać w przyszłości”.
- „Państwa strefy euro muszą podejmować decyzje odnoszące się nie tylko bezpośrednio do kwestii monetarnych, ale również do przyszłości gospodarczej tego obszaru. Stanowią one trzon UE i powinny samodzielnie podejmować decyzje w najbardziej istotnych kwestiach odnoszących się do wspólnej gospodarki strefy euro. Dotyczy to na przykład kwestii związanych z podatkami, zatrudnieniem czy też zabezpieczeniem społecznym. Dotyczy to także sytuacji, gdy takie decyzje wpływają na inne państwa członkowskie Unii Europejskiej. Jeżeli inne kraje chcą mieć w tym przypadku prawo głosu, to mogą przecież przystąpić do strefy euro”.
- „Nie może tak być, by grupa 17 państw decydowała sama w sprawach całej strefy euro. Unia Europejska podejmuje również decyzje w wielu innych kwestiach, które nie dotyczą wszystkich państw członkowskich, np. w odniesieniu do Morza Bałtyckiego czy Morza Śródziemnego. Pomimo to w głosowaniu uczestniczą wszystkie kraje. Większość państw członkowskich UE zamierza za kilka lat przystąpić do unii walutowej. W związku z tym powinni mieć już teraz możliwość współdecydowania o jej rozwoju”.

Jakie jest Wasze zdanie w tej sprawie? Przedyskutujcie w grupie te różne opinie i uzgodnijcie wspólne stanowisko, a następnie porozmawiajcie na ten temat z innymi grupami. Więcej informacji na temat funkcjonowania strefy euro znajdziecie na stronie internetowej: <http://eurozone.europa.eu>.

Mały quiz europejski

- ★ Które trzy kraje NIE należą do strefy euro? Zaznaczcie je krzyżykiem.

Belgia	Grecja	Malta	Szwecja
Niemcy	Wielka Brytania	Holandia	Słowacja
Estonia	Irlandia	Austria	Słowenia
Finlandia	Włochy	Polska	Hiszpania
Francja	Luksemburg	Portugalia	Cypr

Polityka łagodzenia zmiany klimatu

► Klimat na świecie ulega zmianie, a temperatura atmosfery ziemskiej wzrasta. Zjawiska te negatywnie wpływają na pogodę: częstsze burze i powodzie, bardziej upalne lata, postępujące pustoszczenie w Afryce i południowej Europie, topnienie pokrywy lodowej na biegunach i związane z tym zatopienie całych wysp – wobec tego nie możemy pozostać obojętni. Zmiana klimatu jest w znacznym stopniu związana z emisją zanieczyszczeń przez kraje uprzemysłowione. Niestety proces ten jest nieodwracalny. Tym istotniejsze jest zatem ograniczenie wzrostu temperatury. Najbliższe lata są tu decydujące i w związku z tym kluczowe jest podjęcie szybkich i konsekwentnych działań. Żaden kraj nie może bowiem samodzielnie zatrzymać zmiany klimatu.

W 2008 r. Unia Europejska przyjęła jasne cele:

- redukcja emisji gazów cieplarnianych o 20 procent,
- zwiększenie udziału energii odnawialnej (energia wiatrowa, słoneczna, biopaliwa) do 20 procent oraz
- oszczędności energii wynoszące 20 procent.

Dzięki takim rozwiązaniom Europa jest pionierem w tej dziedzinie. Może także podjąć wysiłki, by we wspólne działania włączyły się inne państwa, takie jak USA i Chiny, które odpowiadają za znaczne zanieczyszczenie środowiska oraz duże zużycie energii.

Zadanie

Czy taka polityka jest Waszym zdaniem słuszna?

Z którymi z poniższych opinii się zgadzacie?

	Całkowicie się zgadzam	Częściowo się zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Całkowicie się nie zgadzam
UE powinna ograniczyć emisje zanieczyszczeń tylko wówczas, jeśli uczynią to również inni.	☐	☐	☐	☐
UE powinna bezwzględnie osiągnąć swoje cele.	☐	☐	☐	☐
UE powinna wyznaczyć sobie jeszcze bardziej ambitne cele.	☐	☐	☐	☐
Ta cała dyskusja nie powinna nam odebrać trzeźwości spojrzenia. Jeśli na Ziemi zrobi się o kilka stopni cieplej, to przecież nic wielkiego się nie stanie.	☐	☐	☐	☐
Państwa członkowskie UE i tak nie osiągną wyznaczonych celów, ponieważ w rzeczywistości dążą wyłącznie do osiągnięcia własnych korzyści.	☐	☐	☐	☐
Przeciwdziałanie zmianie klimatu nie może odbywać się kosztem miejsc pracy.	☐	☐	☐	☐
Nie powinniśmy pozwolić, by naukowcy narzucali nam swoje cele, tylko przeciwdziałać zmianie klimatu na tyle, na ile nas na to stać, bez wyrzeczeń.	☐	☐	☐	☐
Środki związane z przeciwdziałaniem zmianom klimatu pozwalają tworzyć nowe miejsca pracy. Korzystają na tym zarówno przedsiębiorstwa, jak i pracownicy. Również z tego powodu powinniśmy się zaangażować w działania w tym obszarze.	☐	☐	☐	☐

Wspólna przestrzeń sprawiedliwości

► Europa już od dawna jest wspólną przestrzenią życia. Wiele osób przekracza granice wewnętrzne krajów UE, aby zamieszkać w innym państwie, podjąć tam pracę lub też po prostu trochę poznać. Ludzie ci nawiązują nowe znajomości, zakochują się i zawierają małżeństwa. Niestety w małżeństwie nie zawsze się układa, zatem niekiedy konieczny jest rozwód. W takim przypadku istotna jest możliwość stosowania jednolitego prawa, ponieważ w grę wchodzi świadczenia alimentacyjne oraz prawo do opieki nad dzieckiem. Jeżeli na przykład Luksemburczyk mieszka z Austriaczką we Włoszech, gdzie odbywa się sprawa rozwodowa,

to małżonkowie nie mogą powoływać się na swoje prawo krajowe. Dlatego właśnie współpraca państw członkowskich UE w dziedzinie prawa cywilnego ma tak duże znaczenie. Prawo to reguluje również sprawy spadkowe, a także wiele innych kwestii dotyczących naszego codziennego życia.

Również przestępcy cieszą się z otwartych granic, ponieważ sądzą, że dzięki temu unikną postępowania karnego. Tutaj się jednak mylą, ponieważ organy policyjne oraz organy ścigania od pewnego czasu ściśle ze sobą współpracują. Współpracę tę koordynuje Europejski Urząd Policji, czyli Europol.

Europejskie prawa podstawowe

Prawa człowieka oraz prawa podstawowe mają najwyższą rangę we wszystkich społeczeństwach, ponieważ dotyczą wszystkich obywateli. W UE, która jest związkiem demokratycznych państw, prawa podstawowe są chronione na szczeblu krajowym, najczęściej w konstytucji. Ale ponieważ Unia Europejska sama wydaje ustawy oraz rozporządzenia, które odnoszą się do obywateli, ważne jest także, by istniała Karta praw podstawowych Unii Europejskiej. Dokument ten jest częścią Traktatu z Lizbony. Tekst Karty można znaleźć pod adresem:

http://europa.eu/legislation_summaries/human_rights/fundamental_rights_within_european_union/l33501_pl.htm

Zadanie

Zapoznajcie się z treścią Karty praw podstawowych Unii Europejskiej i porównajcie ją do Waszej krajowej konstytucji lub krajowych przepisów w zakresie ochrony praw człowieka.

Które przepisy są identyczne? Jakie prawa zawarte są wyłącznie w Karcie praw podstawowych? Czego brakuje w tym dokumencie? Sporządźcie listę zawierającą zestawienie tych elementów.

Dyskusja

Dyskusja na temat Karty praw podstawowych Unii Europejskiej

Jakie znaczenie ma Karta praw podstawowych Unii Europejskiej? Czy rzeczywiście potrzebujemy jej jako uzupełnienia krajowych przepisów w zakresie ochrony praw podstawowych? Jeżeli sami mielibyście sporządzić tekst Karty praw podstawowych, to jakie wprowadzilibyście zmiany? Co zostałyby dodane? A co wykreślone?

Opracujcie odpowiedzi na te pytania w małych grupach, a następnie porównajcie uzyskane wyniki.

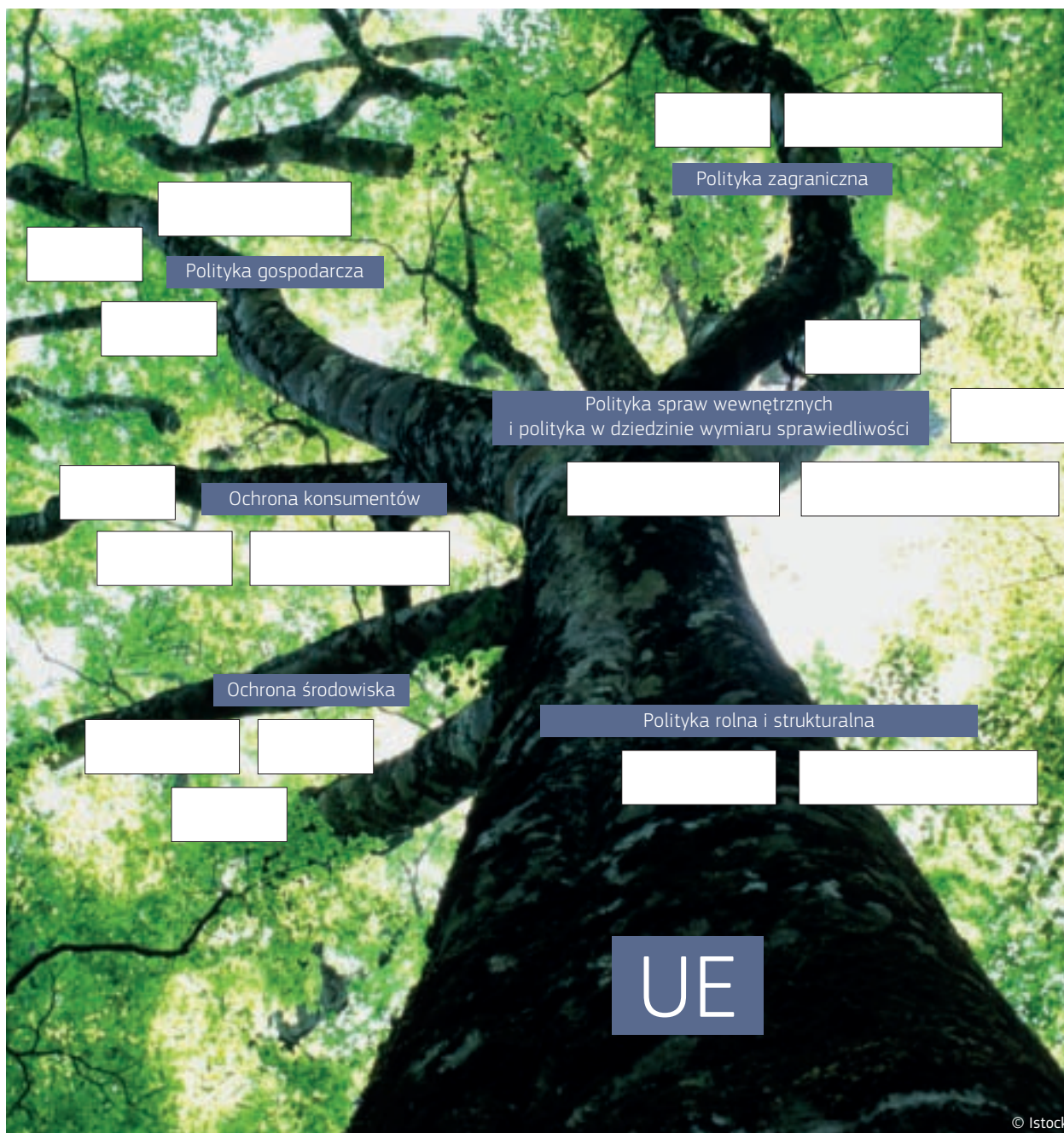

Zadanie

Drzewo polityki europejskiej

Na drzewie polityki europejskiej znajduje się dużo liści. Umieszczono na nich nazwy niektórych obszarów polityki, w przypadku których państwa członkowskie współpracują ze sobą w ramach UE.

Dopasujcie liście do różnych obszarów polityki w taki sposób, aby znalazły się na właściwej gałęzi.

Swoboda podróżowania (Schengen)	Wspólne standardy w zakresie ochrony środowiska	Wspólna waluta	Odnawialne źródła energii	Wspólna polityka zagraniczna	Wspólna polityka bezpieczeństwa i obrony	Wspólna polityka azylowa
Rozwój obszarów wiejskich	Rynek wewnętrzny	Łagodzenie zmiany klimatu	Etykietowanie żywności	Wiążące normy dotyczące żywności	Obniżenie kosztów połączeń z telefonów komórkowych	
Wspólne zwalczanie przestępczości	Polityka strukturalna na rzecz wsparcia regionów	Wiążące minimalne standardy socjalne	Współpraca w postępowaniach cywilnych i karnych			

Europa idzie naprzód – rozszerzenie Unii Europejskiej

Uroczystość z okazji rozszerzenia UE. Brama Brandenburska w Berlinie. 1 maja 2004 r. wypuszczono w niebo nad stolicą Niemiec setki niebieskich, „europejskich” balonów, aby powitać w ten sposób w UE Cypr, Czechy, Estonię, Litwę, Łotwę, Malte, Polskę, Słowację, Słowenię oraz Węgry.

Unia Europejska została utworzona przez sześć państw, ale była zawsze ukierunkowana na całą Europę, czyli otwarta na nowych członków.

Obecnie UE składa się z 28 państw członkowskich, kolejne czekają na przyjęcie. Co jest takiego atrakcyjnego w UE dla innych państw? I jaka będzie przyszłość procesu rozszerzenia? Kwestiami tymi zajmiemy się w niniejszym rozdziale.

Zasady UE

- Już w traktatach rzymskich z 1957 r., ustanawiających Europejską Wspólnotę Gospodarczą oraz Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, zapisano w preambule, czyli we wstępie do traktatu:

„Zdecydowani zachować i umocnić pokój i wolność przez połączenie swych zasobów, oraz wzywając inne narody Europy, które podzielają ich ideały, do połączenia się w wysiłkach”

Obecnie artykuł 49 Traktatu o Unii Europejskiej brzmi:

„Każde państwo europejskie, które szanuje wartości, o których mowa w artykule 2, i zobowiązuje się je wspierać, może złożyć wniosek o członkostwo w Unii”.

Artykuł 2 Traktatu o Unii Europejskiej brzmi:

„Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości. Wartości te są wspólne państwom członkowskim w społeczeństwie opartym na pluralizmie, niedyskryminacji, tolerancji, sprawiedliwości, solidarności oraz na równości kobiet i mężczyzn”.

Traktaty rzymskie z podpisami szefów rządów i pełnomocników rządów sześciu państw założycielskich

Zadanie

Jakie państwo może zostać członkiem Unii Europejskiej?

Co konkretnie oznaczają zasady określone w artykule 2? Co musi zrobić dane państwo, jeżeli zamierza przystąpić do UE? Czego w żadnym wypadku nie może czynić? Jakie jest Wasze zdanie w tej sprawie?

Państwo, ...	może zostać członkiem Unii Europejskiej	nie może zostać członkiem Unii Europejskiej
które nie zapewnia wolności prasy,	☐	☐
które stosuje karę śmierci,	☐	☐
które pozwala obywatelom organizować protesty antyrządowe,	☐	☐
w którym odbywają się regularnie wybory do parlamentu,	☐	☐
w którym dożywotnie rządy sprawuje prezydent, a po jego śmierci urząd obejmuje jego syn,	☐	☐
w którym osoby homoseksualne korzystają z takich samych praw jak osoby heteroseksualne,	☐	☐
w którym władza wojskowa kształtuje życie polityczne i w razie potrzeby ingeruje militarnie w politykę wewnętrzną,	☐	☐
w którym obywatele uważa się za niewinnych do momentu stwierdzenia ich winy przez sąd,	☐	☐
w którym istnieje tylko jedna partia polityczna, która w związku z tym zawsze tworzy rząd,	☐	☐
które zapewnia ochronę mniejszości, nawet jeżeli większość chętnie wywierałaby większy nacisk na mniejszości,	☐	☐

Gdzie przebiegają granice Europy?

► Na pytanie o granice Europy nie można odpowiedzieć w sensie geograficznym. Przede wszystkim trudno określić wyraźne granice naszego kontynentu w kierunku wschodnim i południowo-wschodnim. Nawet geografowie nigdy nie byli i w dalszym ciągu nie są zgodni, gdzie kończy się Europa. W historii geografii granice kontynentu były wytyczane w najrozmaitszy sposób, w zależności od wyobrażeń, którymi kierowali się naukowcy.

Oznacza to, że zamiast spojrzeć na mapę czy globus, by tam odnaleźć Europę, mamy jej wyobrażenie, i to wyobrażenie kształtuje naszą wiedzę o jej granicach. Widać to wyraźnie tam,

gdzie mamy do czynienia z granicami naturalnymi, czyli na północy i na zachodzie kontynentu. Uważamy, że Islandia na pewno należy do Europy, tymczasem w rzeczywistości państwo to położone jest na Morzu Norweskim, z dala od stałego lądu.

Jest dla nas wszystkich oczywiste, że także Wielka Brytania i Irlandia leżą w Europie. Jednak kanał oddzielający Wielką Brytanię od Francji (czyli od stałego lądu) jest szerszy niż Cieśnina Gibraltarska między Hiszpanią a Marokiem.

Komisja Europejska zajmuje w tej kwestii następujące stanowisko:

„Termin »europejski« obejmuje elementy geograficzne, historyczne i kulturowe, składające się na tożsamość europejską. Wspólne idee, wartości i powiązania historyczne nie dają się ująć w prostą, ponadczasową formułę i są redefiniowane przez każde kolejne pokolenie”.

Źródło: Strategia rozszerzenia i najważniejsze wyzwania w okresie 2006–2007, komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady, Bruksela, 8 listopada 2006 r., COM(2006) 649, s. 18.

Zadanie

Gdzie kończy się Europa?

Kraj, który chce należeć do UE, musi być krajem demokratycznym. Ale musi być również krajem „europejskim”.

Gdzie biegają granice Europy? Weźcie do ręki wydrukowaną mapę lub atlas i ustalcie, gdzie przebiegają granice Europy. Na podstawie jakich kryteriów podejmujecie decyzję, czy dany kraj leży czy też nie leży w Europie? Gdzie leży Turcja? A czy Islandia należy do Europy? Jak wygląda to w przypadku Gruzji? Albo w przypadku Grenlandii? Co z Marokiem?

Po określeniu granic Europy przeczytajcie poniższy tekst.

Zadanie

Podróż do Australii

Wyobraźcie sobie, że w ramach wymiany młodzieży szkolnej wyjeżdżacie do Australii. Australia jest daleko stąd i z pewnością nie leży w Europie. Jednak Wasi australijscy koledzy są bardzo zainteresowani naszym kontynentem i proszą Was o wygłoszenie krótkiego referatu na temat „Co to jest Europa?”.

Przygotujcie taki referat w małej grupie. Na jego wygłoszenie macie pięć minut. Oznacza to, że musicie się skoncentrować na najważniejszych i najbardziej interesujących informacjach. Jak wyjaśnicie swoim rówieśnikom z Australii, czym jest Europa?

Pozwólcie im poczuć „smak” Europy! Na czym polega specyfika życia na naszym kontynencie? Po czym poznajecie, że jesteście Europejczykami? W czym Europa się Wam podoba, a w czym nie?

Poniżej znajdziecie krótką listę haseł. Zastanówcie się, które zagadnienia uwzględnicie w referacie, a które nie. I pamiętajcie: pięć minut to mało czasu!

Geografia

Historia

Różnice

Podobieństwa

Muzyka

Kino

Literatura

Potrawy

Napoje

Wolność

Czas wolny

Gospodarka

Podróże

Edukacja

Problemy

Wizje przyszłości

Balkany Zachodnie

► Chorwacja przystąpiła do UE w lipcu 2013 r. Także inne kraje Bałkanów Zachodnich otrzymały zasadniczą obietnicę przystąpienia do Unii Europejskiej. Są nimi: Albania, Bośnia i Hercegowina, była jugosłowiańska republika Macedonii oraz Czarnogóra i Serbia.

Wszystkie wymienione powyżej państwa, poza Albanią, wchodziły w skład Jugosławii, która rozpadła się w latach 90. XX w., z czym po części wiązały się starcia zbrojne. Serbia i Czarnogóra tworzyły do 2006 r. wspólne państwo, po czym odzieliły się od siebie na drodze pokojowej. Na przełomie 1998 i 1999 r. rozgorzał gwałtowny konflikt o przynależność Kosowa do Serbii, zakończony ostatecznie interwencją sił NATO skierowaną przeciwko Serbii. Kosowo zostało przekazane pod administrację Organizacji Narodów Zjednoczonych, po czym ogłosiło w 2008 r. niepodległość.

Unia Europejska stoi na stanowisku, że najlepszym sposobem na zapewnienie długotrwałego pokoju w regionie jest włączenie wyżej wymienionych krajów do struktur europejskich. Stanowisko to zostało potwierdzone także przez szefów państw i rządów na konferencji w Salonikach w Grecji, która odbyła się w 2003 r. Jednak pięć państw członkowskich UE nie uznaje Kosowa za niepodległe państwo.

Długa droga do członkostwa w UE

Kraje Bałkanów Zachodnich czeka jeszcze długa droga do członkostwa w UE.

W pierwszej kolejności niezbędne jest za-

warcie z Unią Europejską układu o stabilizacji i stowarzyszeniu, co wiąże się z obowiązkiem wdrożenia konkretnych reform. Następnie układ musi zostać ratyfikowany we wszystkich państwach członkowskich UE oraz oczywiście w danym kraju partnerskim, co oznacza konieczność jego zatwierdzenia przez parlamenty poszczególnych krajów.

Na dalszym etapie układ zostaje wprowadzony w życie (wdrożony). Jeśli proces wdrożenia przebiegnie pomyślnie, kraje te mogą wystąpić z wnioskiem o członkostwo. Jeżeli Komisja Europejska zajmie pozytywne stanowisko, to Rada Europejska, czyli szefowie państw i rządów UE, przyznaje danemu krajowi status kraju kandydującego.

Po przeprowadzeniu dalszych reform można rozpocząć negocjacje. Chodzi w nich o to, w jakim czasie kraje kandydujące są w stanie przenieść wspólne prawo UE do swojego porządku prawnego.

Po pomyślnym zakończeniu negocjacji, co zazwyczaj trwa kilka lat, kraje kandydujące oraz wszystkie państwa członkowskie muszą jeszcze ratyfikować traktat akcesyjny. W niektórych państwach odbywa się to w drodze referendum. Niezbędne jest również uzyskanie zgody Parlamentu Europejskiego. Dopiero wówczas kraje kandydujące stają się członkami Unii Europejskiej.

Na jakim etapie znajdują się poszczególne kraje?

Kraje Bałkanów Zachodnich znajdują się na bardzo różnych etapach drogi do

członkostwa w UE. Negocjacje z Chorwacją zostały już zakończone – kraj ten przystąpił do UE w dniu 1 lipca 2013 r. W przypadku Czarnogóry negocjacje akcesyjne są prowadzone od 2012 r. Była jugosłowiańska republika Macedonii jest oficjalnie krajem kandydującym, ale rozmowy jeszcze się nie rozpoczęły. W tej samej sytuacji znajduje się Serbia. Inne kraje (Albania, Bośnia i Hercegowina oraz Kosowo) są na razie uznawane za „potencjalne kraje kandydujące”. Albania zawarła układ o stabilizacji i stowarzyszeniu, który obowiązuje od 2009 r. W 2012 r. Komisja Europejska zaleciła przyznanie Albanii statusu kraju kandydującego. Również z Bośnią i Hercegowiną podpisano układ o stabilizacji i stowarzyszeniu, ale nie wszedł on jeszcze w życie. W Kosowie misja UE wspiera przemianę demokratyczne.

Zadanie

Gdzie się co znajduje?

Wpiszcie na mapie nazwy państw oraz stolic. Możecie skorzystać przy tym z mapy znajdującej się na odwrocie książki.

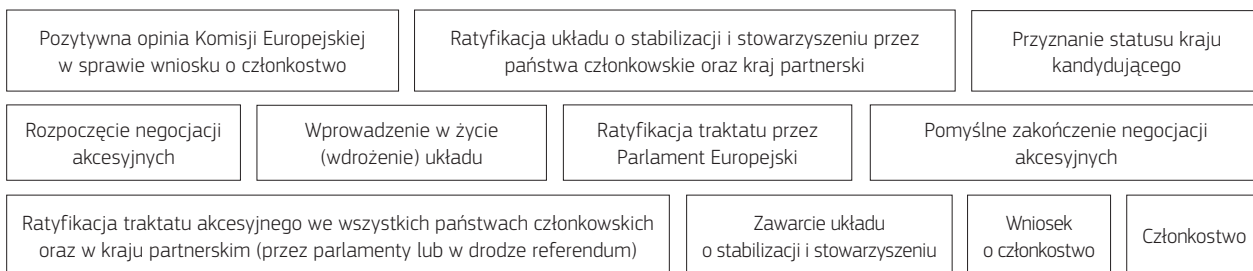

Zadanie

Etapy na drodze do członkostwa w UE

Czy policzyliście, ile etapów muszą pokonać kraje Bałkanów Zachodnich, aby wejść do UE?

Ułóżcie poniższe etapy w stopnie, które prowadzą do członkostwa w Unii Europejskiej.

Zadanie

Na których etapach znajdują się kraje Bałkanów Zachodnich?

Wpiszcie w puste pole odpowiednią cyfrę.

	Albania
	Bośnia i Hercegowina
	Była jugosłowiańska republika Macedonii
	Chorwacja
	Czarnogóra
	Kosowo
	Serbia

Kolejni dwaj kandydaci do członkostwa w UE: Turcja i Islandia

- ▶ Turcja, która obecnie rozwija się bardzo dynamicznie, jest bliskim partnerem UE w wielu dziedzinach. Unia Europejska jest na przykład najważniejszym partnerem handlowym Turcji. Ścisła współpraca z UE rozpoczęła się około 50 lat temu. Od 1995 r. istnieje unia celna między Unią a Turcją. Właściwa procedura akcesyjna rozpoczęła się w 1999 r. i została jednogłośnie poparta przez wszystkie państwa członkowskie. Obecnie nie ma jednomyślności w kwestii, czy procedura ta powinna zakończyć się ostatecznie przystąpieniem Turcji do UE. Członkostwo w UE pozostaje nadal celem strategicznym Turcji.

Islandia, kraj położony daleko na północ, jest od 1993 r. członkiem Europejskiego Obszaru Gospodarczego, w którym w najwyższym możliwym stopniu obowiązują zasady wspólnego rynku UE. Islandia ma stabilny ustrój demokratyczny i jest już bardzo blisko związana z UE. Kraj ten należy już także do strefy Schengen, która gwarantuje obywatelom największą swobodę przemieszczania się, ponieważ nie obowiązują na jej obszarze kontrole na granicach wewnętrznych. W 2009 r. Islandia wystąpiła do Unii Europejskiej z wnioskiem o członkostwo. Od lipca 2010 r. toczą się negocjacje akcesyjne.

Co nas czeka w przyszłości?

- ▶ Jak widać, debata dotycząca rozszerzenia nie jest łatwa. Z jednej strony Unia Europejska nigdy nie uznawała się za zamknięty klub, lecz zawsze była i nadal jest otwarta na wszystkie kraje europejskie.

Przyjęcie nowych państw członkowskich przyczyniło się w przeszłości do zapewnienia pokoju i stabilizacji w Europie. Po upadku żelaznej kurtyny i rozpadzie Związku Radzieckiego Unia Europejska zdołała – dzięki polityce rozszerzenia – rozszerzyć obszar demokracji i gospodarki rynkowej również na kraje Europy

Środkowej i Wschodniej. Dziewięć państw, które należały w przeszłości do strefy wpływów byłego Związku Radzieckiego, jest już członkami UE. Do Unii Europejskiej należą również Słowenia oraz – od 2013 r. – Chorwacja, które w przeszłości stanowiły część nieistniejącej już Jugosławii, a także wyspy położone na Morzu Śródziemnym, czyli Malta i Cypr.

Z drugiej strony nie ustalono (i nie da się ostatecznie ustalić), gdzie kończy się tak definiowana Europa i jak daleko ma sięgać polityka składania obietnic

i w konsekwencji przyjmowania kolejnych krajów do UE.

Politykę tę stosuje się w odniesieniu do krajów byłej Jugosławii oraz do Albanii, która również stanowi część regionu nazywanego obecnie „Bałkanami Zachodnimi”, a także w odniesieniu do Islandii i Turcji. Państwa te mają przed sobą perspektywę członkostwa w UE, nawet jeżeli w przypadku niektórych z nich minie jeszcze wiele lat, zanim stanie się ona rzeczywistością.

6

Europa w świecie

My, Europejczycy, nie jesteśmy sami na świecie. Nie stanowimy nawet większości ludności świata, zdecydowanie nie. Dlatego nie możemy zajmować się wyłącznie naszymi problemami i musimy zwrócić uwagę na inne kontynenty. Potrzebujemy ich jako partnerów do budowania naszego dobrobytu, ich mieszkańcy kupują bowiem nasze produkty i oferują nam swoje towary, a także dostarczają nam surowców, których nie posiadamy.

Istnieją jednak również problemy, wobec których nie możemy pozostać obojętni. Są to na przykład wojny czy zapóźnienie gospodarcze, które pozbawiają wiele osób możliwości godnego życia. Musimy także pamiętać, że zanieczyszczenie środowiska oraz zmiany klimatu nie zatrzymują się na granicach Unii Europejskiej.

Zadanie

Kontynenty świata

Jeżeli pominiemy Antarktydę, to świat możemy podzielić na sześć kontynentów: Afrykę, Azję, Australię i Oceanię, Europę, Amerykę Północną i Amerykę Południową. Istnieją również inne klasyfikacje, w których Ameryka Północna i Południowa traktowane są łącznie jako Ameryka, a Europa i Azja jako Eurazja. Pozostańmy jednak przy sześciu kontynentach (bez Antarktydy). Wyszukajcie brakujące informacje i wpiszcie je do poniższej tabeli.

Kontynent	Powierzchnia	Procent powierzchni Ziemi	Liczba mieszkańców	Miejsce pod względem liczby mieszkańców	PKB (*) na jednego mieszkańca w USD	Miejsce według PKB (*)
Afryka						
Azja						
Australia i Oceania						
Europa						
Ameryka Północna						
Ameryka Południowa						

(*) PKB – produkt krajowy brutto.

Interesy Europy na świecie

- ▶ Europa jest zatem raczej niewielkim kontynentem, jednak o dużym znaczeniu gospodarczym. Wynikają z tego określone zadania oraz interesy, które chcemy zrealizować w odniesieniu do innych podmiotów.
  - Skłania inne podmioty do podjęcia działań na rzecz zaprowadzania i utrzymania pokoju (np. na Bliskim Wschodzie lub w Afryce).
  - Pomaga innym krajom w rozwoju, a także w walce z ubóstwem, analfabetyzmem oraz zapóźnieniem gospodarczym.
  - Podejmuje na całym świecie wysiłki na rzecz demokracji i rządów prawa.
- Chroni własne interesy oraz zwalcza terroryzm, przestępczość zorganizowaną i nielegalną imigrację.
- Przyczynia się do zachowania zdrowego środowiska naturalnego (polityka przeciwdziałania zmianie klimatu, ochrona środowiska).

Zadanie

Globalne wyzwania

Pod koniec 2003 r. Unia Europejska przyjęła strategię bezpieczeństwa, w której określone zostały najważniejsze zagadnienia. W dokumencie tym mówi się o globalnych wyzwaniach, przed którymi stoi UE. Zapoznajcie się z przedstawioną poniżej listą globalnych wyzwań, a następnie dopasujcie propozycje rozwiązań zawarte w europejskiej strategii bezpieczeństwa do poszczególnych obszarów.

Globalne wyzwania	Możliwe rozwiązanie
Wojny i konflikty wewnętrzne	
Ubóstwo	
Choroby	
Zapóźnienie gospodarcze	
Ograniczone zasoby	
Zależność energetyczna Europy	
Starzenie się społeczeństw w Europie	
Terroryzm	
Rozprzestrzenianie broni masowego rażenia	
Przestępczość zorganizowana	
Zagrożenia dla środowiska naturalnego	

Propozycje rozwiązań zawarte w europejskiej strategii bezpieczeństwa:

Pomoc rozwojowa dla Afryki	Umorzenie długów krajom słabo rozwiniętym	Wspieranie demokracji w innych krajach	Zabezpieczenie zasobów wody na świecie
Tworzenie systemów opieki zdrowotnej w krajach słabiej rozwiniętych	Walka z międzynarodowym terroryzmem	Łagodzenie zmiany klimatu	Utrzymywanie pokoju poprzez interwencje wojskowe
Międzynarodowe porozumienia o kontroli zbrojeń i o rozbrojeniu	Dialog ze światem islamu	Współpraca energetyczna z państwami spoza Europy	Odpowiednio zarządzana imigracja
Walka z zanieczyszczeniem oceanów na świecie	Międzynarodowa współpraca policyjna	Otwarcie europejskich rynków na produkty pochodzące z krajów rozwijających się	Bezpieczeństwo w internecie

Twierdza Europa?

► Bardzo istotnym zagadnieniem dla Unii Europejskiej jest kwestia migracji. „Migracja” oznacza „wędrówkę” – to sytuacja, w której ludzie opuszczają miejsce swojego zamieszkania, aby osiedlić się gdzieś indziej. Jednak nasza debata publiczna toczy się właściwie wokół problemu imigracji, czyli przyjazdu. Istnieje **legalna imigracja** do krajów członkowskich Unii Europejskiej. Sytuacja tego rodzaju ma miejsce wówczas, gdy obywatele państw nienależących do UE uzyskali pozwolenie i przyjeżdżają do nas oficjalnie, aby tu pracować, studiować lub też po prostu mieszkać (na przykład z małżonkiem będącym obywatelem UE). Wiele z tych osób decyduje się na przyjazd, ponieważ ma nadzieję na lepsze życie w Unii Europejskiej. Jednak również i dla nas ludzie ci są ważni, dlatego niekiedy wprost zachęcamy ich do przyjazdu. Imigranci przywożą bowiem ze sobą swoje umiejętności i chęć pracy. Szczególnie istotna jest dla nas imigracja młodych osób, ponieważ nasze społeczeństwa stają się co-

raz starsze, co z kolei wiąże się z licznymi trudnościami w przypadku funduszy emerytalnych oraz kas ubezpieczenia społecznego.

Aby ułatwić wykwalifikowanym pracownikom spoza UE przesiedlenie się do UE, wprowadzono w Unii Europejskiej tzw. „niebieską kartę UE”. Dzięki niej pracownicy ci mogą łatwiej podjąć na obszarze Unii Europejskiej pracę trwającą od jednego do czterech lat. Jak dotychczas, większość dobrze wykształconych imigrantów z państw trzecich podejmuje pracę w USA.

Oprócz legalnej i pożądanej emigracji istnieje jednak także **imigracja nielegalna**, czyli imigracja osób nieposiadających zezwolenia na pobyt w danym kraju. Osoby takie naruszają tym samym przepisy prawa państw członkowskich UE. Często jednak są jednocześnie ofiarami organizacji przemytników, którzy w zamian za przetrzymanie do UE pozbawiają ich ostatnich oszczędności. Wielu ludzi na świecie uważa Europę za raj – i próbuje się do niego dostać.

Wszyscy znamy zdjęcia Afrykańczyków porzuconych w łodziach rybackich na morzu, a następnie przejętych przez maltańskie, włoskie lub hiszpańskie patroli graniczne.

Nikt nie wie, ile osób przebywa nielegalnie w Europie. Komisja Europejska szacuje, że może ich być około 4,5 miliona.

Unia Europejska podejmuje poważne wysiłki w celu ograniczenia nielegalnej imigracji. Działania te obejmują wzmocnienie kontroli na granicach zewnętrznych oraz ściślejszą współpracę z krajami pochodzenia imigrantów. Jednocześnie toczą się intensywne prace nad stworzeniem dla obywateli państw nienależących do UE możliwości legalnego przyjazdu i zamieszkania na terytorium Unii Europejskiej. Ponadto, poprzez współpracę z biedniejszymi krajami świata mającą na celu przyspieszenie ich rozwoju, UE próbuje przyczynić się do poprawy warunków życia w krajach pochodzenia nielegalnych imigrantów, tak aby nie byli oni zmuszeni do opuszczenia swojej ojczyzny.

UE i jej partnerzy współpracy

► Unia Europejska utrzymuje stosunki z wieloma krajami na świecie. Ma szczególnie intensywne relacje z krajami rozwijającymi się w Afryce i Ameryce Łacińskiej, a także z dużymi i małymi krajami azjatyckimi. Na omówienie tego rodzaju różnorodnych relacji nie mamy tutaj miejsca. Informacje na ten temat możecie jednak znaleźć na stronie internetowej Unii Europejskiej: http://europa.eu/pol/cfsp/index_pl.htm.

Szczególnie istotnym obszarem polityki zagranicznej UE jest współpraca na rzecz rozwoju z grupą państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku (AKP). Z tą grupą, liczącą obecnie 79 krajów, UE zawiera umowy o partnerstwie gospodarczym. Umowy te mają

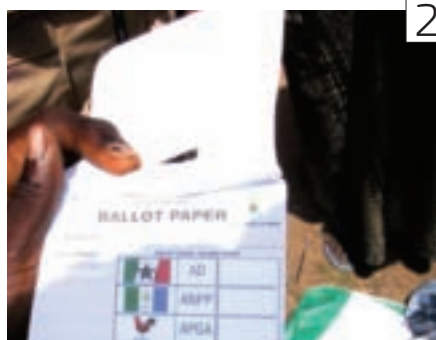
pomóc państwom AKP w integracji z gospodarką światową, a także w skutecznej walce z ubóstwem.

Unia Europejska i jej państwa członkowskie są największym na świecie dawcą pomocy rozwojowej – od nich pochodzi ponad połowa środków otrzymywanych przez kraje ubogie. Jednak polityka działań na rzecz rozwoju polega nie tylko na zapewnieniu czystej wody czy budowie utwardzonych dróg, choć są to sprawy bardzo ważne. UE wspiera rozwój również poprzez handel, otwierając w tym celu swoje rynki na wywóz produktów z krajów rozwijających się, a także zachęcając te kraje do wzmocnienia wzajemnej wymiany handlowej.

Zadanie

Współpraca na rzecz rozwoju realizowana przez UE

Na poniższych zdjęciach przedstawiono różne obszary, w które Unia Europejska angażuje się w ramach współpracy na rzecz rozwoju. Dopasujcie numery fotografii oraz przedstawione na nich sceny do odpowiednich działań w zakresie współpracy na rzecz rozwoju. Uwaga! Sceny przedstawione na zdjęciach nie zawsze znajdują się obok pasujących działań!

Nr	Scena na zdjęciu	Nr	Działanie
☐	Wspieranie placówek służby zdrowia w Republice Południowej Afryki poprzez dostarczanie pojazdów do transportu pacjentów	☐	Wspieranie praw człowieka i demokracji
☐	Szkolenia dla leśników w Papui-Nowej Gwinei	☐	Budowa infrastruktury
☐	Port w Zanzibarze: dostawa ryżu przeznaczonego do rozdzielania między potrzebujących	1	Promowanie energii ze źródeł odnawialnych / zaopatrzenia w energię
☐	Usuwanie min w Laosie	☐	Zaopatrzenie w wodę
☐	Budowa studni, na zdjęciu Dhaka w Bangladeszu	☐	Eliminowanie konfliktów / utrzymanie pokoju
☐	Udzielanie mikrokredytów krawcowym w Bośni i Hercegowinie	☐	Promocja zdrowia
1	Boliwia: pozyskiwanie energii elektrycznej z energii wiatrowej	☐	Ochrona środowiska
☐	Obserwacja wyborów w Nigerii	☐	Środki przyspieszające wzrost gospodarczy
☐	Wsparcie dla szkół, na zdjęciu miejscowość Eterasama, region Chapare w Boliwii	☐	Zapewnianie wszystkim dostępu do powszechnego nauczania na poziomie podstawowym
☐	Budowa drogi w Beninie	☐	Walka z ubóstwem

Dyskusja

Dyskusja o migracji

Na całym świecie około 214 milionów osób mieszka w kraju, który nie jest ich ojczyzną. Czy możecie sobie wyobrazić opuszczenie na zawsze swojego kraju rodzinnego? Co mogłoby Was do tego skłonić? Z jakich powodów byłibyście skłonni pojechać do innego kraju, nawet jeżeli byłoby to niemile widziane czy wręcz zabronione? Omówcie ten temat w grupie. Dowiedzcie się, co skłania imigrantów z południa i ze wschodu do przyjazdu do nas, a następnie wykorzystajcie te informacje w dyskusji na forum grupy.

Europa w świecie

- Europa nie jest samotną wyspą, lecz stanowi część świata, który integruje się w coraz większym stopniu. W związku z tym na Unii Europejskiej spoczywa także obowiązek angażowania się w działalność na arenie międzynarodowej. Unia podejmuje te działania w celu ochrony własnych interesów, wywierania pozytywnego wpływu na rozwój świata, a także udzielania pomocy ludziom, którzy nie mogą korzystać z dobrobytu i bezpieczeństwa w takim stopniu jak Europejczycy.

UE angażuje się zatem bardzo intensywnie w działania związane z łagodzeniem zmiany klimatu, stara się objąć wspólną strategią także i pozostałe kraje odpowiedzialne za emisję do atmosfery znacznych ilości dwutlenku węgla. Mowa tu na przykład o USA czy Chinach. Duże znaczenie mają również inne kwestie dotyczące ochrony środowiska, takie jak zanieczyszczenie czy przetłowień oceanów, a można je rozwiązać wyłącznie w wyniku wspólnego działania.

UE podejmuje na całym świecie wysiłki na rzecz demokracji i stara się tak wykorzystać swoje wpływy, by nakłonić inne państwa do przestrzegania praw i wolności demokratycznych oraz do zagwarantowania ich swoim obywatelom.

UE działa również bardzo aktywnie na rzecz osiągnięcia tzw. milenijnych celów rozwoju Organizacji Narodów Zjednoczonych, która – mówiąc w skrócie – dąży do zmniejszenia do 2015 r. o połowę liczby osób żyjących w skrajnym ubóstwie. Chodzi w tym przypadku o ludzi, którzy żyją za kwotę poniżej jednego dolara dziennie.

Europa nie jest w stanie samodzielnie wpływać na losy świata, ale też bez Europy nie można niczego dokonać. Żyjemy w świecie, w którym nam nie może wieść się dobrze, jeśli innym wiedzie się źle.

Przyszłość Europy

„Gdzie chcielibyście mieszkać, jak żyć i co robić w 2030 r.?”

Unia Europejska to coś więcej niż tylko związek o charakterze gospodarczym. UE jest również wspólnotą wartości, czyli związkiem państw i obywateli, którzy podzielają pewne fundamentalne przekonania.

W XXI w. wiele spraw wygląda inaczej niż w wieku XX. Zapewniono pokój pomiędzy państwami członkowskimi, a dawni wrogowie zawarli trwałe przyjaźnie lub przynajmniej żyją w pokojowym partnerstwie. Ale UE stoi przed nowymi zadaniami, które trzeba zrealizować, by i w nowym stuleciu zapewnić przestrzeganie fundamentalnych wartości Europy.

Zadanie

Ja w roku 2030

Gdzie chcielibyście mieszkać, jak żyć i czym się zajmować w 2030 r.?

Z pewnością każdy z Was odpowie inaczej na to pytanie. Jednak realizacja planów nie zależy tylko od osobistych zdolności i szczęścia, ale również od ogólnych warunków politycznych.

Jak zatem wyglądają Wasze plany i czego oczekujecie od polityki?

W 2030 r. chciałbym/chciałabym mieszkać w _____ i pracować jako _____

Moje życie prywatne wyobrażam sobie następująco:

Aby móc osiągnąć te cele, domagam się od polityków w moim kraju:

Od polityki europejskiej domagam się dziś:

Europa w zglobalizowanym świecie

► Nie ulega wątpliwości, że gospodarki narodowe krajów europejskich stoją obecnie przed dużymi wyzwaniami. Wyzwania te są z jednej strony konsekwencją globalizacji, czyli rozszerzenia gospodarki rynkowej na coraz większe obszary świata. Towary, kapitał, idee i informacje przekraczają granice w bardzo szybkim tempie. Są one teraz dostępne wszędzie i prowadzą do powstania światowej konkurencji.

Ma to bezpośredni wpływ na nasze życie. Dla przedsiębiorstwa we Francji nie jest już decydujące tylko to, co oferują konkurenci w kraju lub po drugiej stro-

nie Pirenejów, czyli w Hiszpanii. Musi ono bowiem uwzględnić również ceny towarów wytwarzanych w Chinach, USA czy Indiach, a także dostosować się do tych cen, bądź oferując równie tanie produkty, bądź też produkując towary, które są wprawdzie droższe, ale za to lepszej jakości.

Z drugiej strony nasze warunki życia zmieniają się z powodów, które nie mają nic wspólnego z globalizacją. Średnia wieku jest coraz wyższa, społeczeństwa się starzeją. To pierwsze zjawisko jest pozytywne, oznacza bowiem, że żyjemy dłużej. Z drugiej jednak strony wydatki

na opiekę zdrowotną są coraz wyższe, a emerytury muszą być wypłacane przez dłuższy okres czasu.

Jednocześnie – i to już jest mniej pozytywne – spada liczba urodzeń. W ostatnich dziesięcioleciach wiele osób zdecydowało się na mniejszą rodzinę, a niektórzy nawet w ogóle zrezygnowali z posiadania dzieci. Oznacza to problemy gospodarcze, bo coraz mniejsza liczba młodych ludzi musi zapewnić świadczenia emerytalne coraz większej grupie osób starszych.

Unia Europejska przyszłości

Obecnie w UE i jej państwach członkowskich toczy się poważna debata na temat przyszłego kształtu Unii. Wiele osób zastanawia się, jaka powinna być przyszłość Europy. Oczywiście myślą o tym również czołowi politycy UE. Poniżej przedstawiamy kilka przykładów. Przeanalizujcie poniższe wypowiedzi i przedyskutujcie swoje opinie.

1. José Manuel Barroso

Przewodniczący Komisji Europejskiej, przemówienie podczas konferencji *Think Tank Dialogue* w Brukseli na temat „Sytuacja UE w 2013 r. Federalizm czy fragmentacja?” / Bruksela, 22 kwietnia 2013 r.

„Również i ja uważam, że w czasach, w których Europa wydaje się niekiedy wahać pomiędzy integracją a rozpadem na małe części, musimy określić nasze plany, możliwości oraz zamiary polityczne. Musimy dokonać zasadniczego wyboru, jeżeli chcemy z powodzeniem promować ideę europejską oraz wartości europejskie zarówno w samej UE, jak i poza jej granicami.

Ja na przykład nie obawiam się słowa »federalizm«. Po pierwsze należy bowiem zauważyć, że pojęcie to oznacza dokładnie coś przeciwnego, niż wynikałoby to z podejrzeń lub obaw wielu osób. Federacja nie oznacza superpaństwa, ale demokratyczny związek państw narodowych, który może rozwiązywać wspólne problemy i w którym suwerenność jest realizowana wspólnie w taki sposób, że każdy kraj oraz każdy obywatel może samodzielnie kształtować swoją przyszłość. Oznacza to więc, że wyraźnie przyznajemy, iż nie możemy zjednoczyć Europy wbrew woli państw członkowskich – tak więc musimy ją zbudować wspólnie z państwami członkowskimi. Wierzę w Europę, w której obywatele są dumni ze swojego narodu, dumni z bycia Europejczykami i dumni z naszych europejskich wartości.

Unia Europejska w obecnym kształcie ma już różne wyraźne cechy, które są charakterystyczne dla federacji: ponadnarodową Komisję Europejską, któ-

rej zadaniem jest działanie na rzecz ogólnych interesów europejskich, Parlament Europejski, wybierany w wyborach bezpośrednich, niezależny Bank Centralny oraz Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej oparty na przepisach, których pierwszeństwo przed prawem krajowym jest uznane. Wszystkie wymienione powyżej organy dysponują uprawnieniami ponadnarodowymi, które z biegiem czasu były rozszerzane.

Podział władzy pomiędzy szczyblem centralnym a poszczególnymi państwami członkowskimi nie jest nigdy trwały i niezmienny. Zawsze będzie mógł być przedmiotem dyskusji, a dyskusja taka zawsze będzie prowadzona. Nawet w państwach o ustalonym federalnym ustroju, takich jak USA czy Niemcy, zasada pomocniczości podlega nieustającej debacie, której przedmiotem jest, co rząd federalny może i musi uczynić, a gdzie jego kompetencje się kończą lub powinny się kończyć.

Uważam, że w następnych dziesięcioleciach Unia Europejska będzie w jeszcze większym stopniu koncentrować się na przyszłości oraz na działaniach podejmowanych na arenie międzynarodowej.

Dla swoich obywateli oraz dla państw członkowskich Unia będzie stanowić bardzo ważny instrument uczestnictwa w procesie globalizacji oraz obrony naszych wspólnych wartości. Świat zmienia się bardzo szybko. Państwa członkowskie UE – działając wspólnie – mogą odegrać niezwykle istotną rolę w tych zmianach. Tylko jeśli będziemy działać wspólnie, wzmacniając jednocześnie nasze wspólne instytucje, zdołamy poradzić sobie z wyzwaniami wynikającymi z kryzysów gospodarczych i finansowych, niedoboru zasobów, zmiany klimatu oraz ubóstwa i zapóźnienia gospodarczego na świecie. Wspólnie działając, stworzymy też lepsze warunki do

ochrony naszych wspólnych wartości, utrzymamy – jednocześnie reformując – nasz model społeczny, społeczną gospodarkę rynkową oraz najważniejsze elementy europejskiego stylu życia.”

Źródło: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-13-346_en.htm

2. Martin Schulz

Przewodniczący Parlamentu Europejskiego w swojej książce o Unii Europejskiej pisze:

„Jestem przekonany, że Europa musi podążać drogą integracji, jeżeli nie chcemy ponieść klęski. W ustach europejskiego polityka taki postulat nie jest raczej zaskakujący, bo obywatelom do znudzenia już powtarzano mantrę, że nasza wspólnota funkcjonuje podobnie jak rower: jeżeli przestaniemy pedałować, to rower się przewróci. Ja jednak widzę to inaczej. Aby zapobiec niepowodzeniu UE, nie trzeba bowiem bezwzględnie dążyć do ciągłego pogłębiania integracji europejskiej. Można sobie bowiem wyobrazić stan, który zostałby uznany za stabilny końcowy etap procesu integracji. Na razie jednak nie osiągnęliśmy jeszcze takiego stanu. Konieczność jeszcze bardziej intensywnej współpracy, którą mam tutaj na myśli, wynika z prostego przekonania, że wznosząc naszą europejską budowlę, nie przyłożyliśmy się w kilku miejscach należycie do pracy. I tak na przykład posiadamy wprowadzić wspólną walutę, ale nie mamy wspólnej polityki podatkowej i finansowej. To musiało się źle skończyć i tak często dziś cytowane rynki pokazują nam każdego dnia, że błąd ten raz za razem można wykorzystać, żeby nas poróżnić. Również

Jello: „Wybierzcie jedną odpowiedź na każde pytanie i porozmawiajcie o tym w klasie”.

w przypadku polityki wydatków kierunki zmian nie zostały wytyczone we właściwy sposób. Zamiast inwestować środki w obszary przyszłościowe, wydajemy pieniądze na dotacje, aby sztucznie utrzymać przy życiu branże, które czasy świetności mają już za sobą. Równie przykra jest nasza niemal babilońska polifonia w kwestiach polityki zagranicznej i polityki bezpieczeństwa, która czyni z nas pośmiewisko na arenie międzynarodowej.

Poza tym potrzebujemy w UE w perspektywie średnioterminowej przejrzystości instytucjonalnej. Już teraz bowiem nawet specjaliści mają trudności z rozróżnieniem kompetencji przewodniczącego Parlamentu Europejskiego, przewodniczącego Komisji, przewodni-

czącego Rady i przewodniczącego Rady Europejskiej. Koniecznie potrzebujemy prawdziwego rządu europejskiego, wybieranego i kontrolowanego przez parlament”.

(Martin Schulz: *Der gefesselte Riese: Europas letzte Chance*, Berlin 2013)

3. Herman Van Rompuy

Przewodniczący Rady Europejskiej w wygłoszonym w Kopenhadze przemówieniu wypowiedział się na temat odzyskania zaufania obywateli.

„Kryzys bankowy oraz kryzys związany z zadłużeniem państwowym nadwyrężył wiarę opinii publicznej w siłę naszych gospodarek narodowych. Czy w tym szybko zmieniającym się świecie Europa może pozostać atrakcyjnym i konkurencyjnym kontynentem? Coraz bardziej wyraźne stają się również obawy o powodzenie projektu europejskiego. Czy Unia Europejska znajdzie właściwe rozwiązania? Niezmienny pozostaje fakt, że gospodarki narodowe wszystkich naszych państw członkowskich muszą dostosować się do zmieniających się warunków globalnych.

Aby utrzymać swoją konkurencyjność, Europejczycy muszą pracować więcej i lepiej. Muszą być innowacyjni i kreatywni. Już nie możemy sobie pozwolić na ►

Co by było, gdyby...
W filmie stawia się pytanie, jak wyglądałoby nasze życie, jeśli UE by nie istniała. Film ten znajdziesz tutaj: http://bit.ly/Debate_Europe.

- życie ponad stan. Z UE czy bez niej, reformy są niezbędne. Z UE czy bez niej, deficyt budżetowy na poziomie 15 % oraz dług publiczny w wysokości 160 % PKB są nie do przyjęcia. Z UE czy bez niej, konieczne jest też zwiększenie konkurencyjności naszych gospodarek.

Jednak nawet w przypadku gdy decyzje są podejmowane na szczeblu krajowym, opinia publiczna często za wszystko i tak obwinia Unię Europejską. Prawda jest taka, że w dobrych czasach nie wprowadzaliśmy żadnych zmian lub też zmiany były niewystarczające. W związku z tym musimy dokonywać zmian w czasach złych. Lepiej będzie dla nas, jeśli zmiany te wprowadzimy wspólnie! Zdają sobie z tego sprawę wszyscy przywódcy polityczni w Europie i podejmują odpowiednie działania – stwierdzam to na każdym szczycie unijnym. Ale jak możemy przekonać o tym obywateli? Jest to nasze najtrudniejsze zadanie.

Zatrudnienie, wzrost gospodarczy oraz to, co jest ich warunkiem wstępnym, czyli stabilność polityczna i finansowa – to podstawowe elementy, które pozwolą odzyskać zaufanie obywateli i ich wiarę w siłę i odporność naszego kontynentu i gospodarek narodowych państw europejskich, a także w projekt obywatelski. Również w tym przypadku wszystkie elementy są ściśle ze sobą powiązane.

Politycy mogą odzyskać zaufanie opinii publicznej również w inny sposób: muszą mówić prawdę.

Taką prawdą jest, że potrzeba czasu, aby reformy w odczuwalny sposób wpłynęły na wzrost gospodarczy i zatrudnienie. Inną prawdą – że najważniejszą odpowiedzią na kryzys nie jest tworzenie instrumentów finansowych (funduszy i obligacji), ale dokonanie zmian w gospodarce realnej. Kolejną – że bez Europy koszty byłyby niemożliwie do udźwignięcia.

Jeżeli ktoś twierdzi, że jego kraj sam sobie poradzi, to nie tylko mydli oczy, ale zwyczajnie kłamie! Populizm i nacjonalizm nie mogą dać odpowiedzi na wyzwania, przed którymi stoimy w dzisiejszych czasach. Politycy muszą powiedzieć jasno, o co toczy się gra. Ponadto muszą w sposób wyraźny opowiedzieć się za ideami europejskimi. Jak można oczekiwać postępów w kwestii europejskiej, jeżeli przywódcom politycznym brakuje odwagi, aby bronić procesu integracji i go wspierać? To proste. Potrzebujemy polityki europejskiej, ale również wspólnego, europejskiego języka.”

(„Ponad instytucjami – dlaczego dziś Europa?” Przemówienie Hermana Van Rompuy, przewodniczącego Rady Europejskiej, na konferencji europejskiej w Kopenhadze, 11 maja 2012 r.)

Źródło: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/130149.pdf

Teraz WASZA kolej!

- Co o tym myślicie? Dalszy rozwój Unii Europejskiej dotyczy przede wszystkim młodego pokolenia, które w XXI w. będzie kształtować swoje życie. Co zatem chcielibyście osiągnąć? Co jest dla Was ważne?

Skorzystajcie z tekstów czołowych polityków europejskich jako inspiracji do dyskusji na ten temat. Niech każdy z Was sporządzi listę swoich priorytetów. Jakie trzy kwestie są dla Was najważniejsze? A jakich trzech rzeczy chcielibyście na pewno uniknąć?

Lista ta może wyglądać tak:

Chciałbym/chciałabym koniecznie:	Nie chciałbym/chciałabym z pewnością:
1.	1.
2.	2.
3.	3.

Porównajcie swoje priorytety i przedyskutujcie na forum klasy, jak ma wyglądać Wasza Europa przyszłości.

Poniżej przedstawiono kilka sugestii, które mogą być przydatne w dyskusji. Zastanówcie się, jak powinna wyglądać UE, aby mogła podjąć stojące przed nią wyzwania. Przypomnijcie sobie również, o czym była mowa w zadaniu dotyczącym wspólnej waluty („Kto powinien podejmować decyzje dotyczące wspólnej waluty?”, strona 28).

Wielkość

- UE musi się powiększyć. Tylko zwiększenie liczby państw członkowskich zapewni jej niezbędną siłę.
- UE nie może przyjmować nowych członków, ponieważ w takim przypadku stanie się zbyt różnorodna i utraci zdolność do działania.
- UE musi się zmniejszyć. W celu wzmocnienia jej spójności opuścić ją powinny te kraje, które nie mają już ochoty pracować nad jej rozwojem.

Kompetencje

- UE musi uzyskać od państw członkowskich więcej uprawnień, aby mogła skutecznie działać. Oznacza to, że więcej decyzji trzeba podejmować w odniesieniu do całej UE na szczeblu centralnym, w Brukseli i Strasburgu.
- Należy utrzymać obecny podział kompetencji pomiędzy UE i państwami członkowskimi, ponieważ są one dobrze zrównoważone.
- UE musi zwrócić część kompetencji państwom członkowskim i skupić się na najważniejszej kwestii, czyli zapewnieniu właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego. Takimi dziedzinami jak ochrona środowiska, ochrona konsumentów czy polityka zagraniczna zajmować się powinny państwa członkowskie.

Wojsko

- UE musi stworzyć własną armię europejską, aby zwiększyć siłę swoich postulatów, a także uzyskać możliwość przeprowadzania własnych akcji wojskowych, np. na Bałkanach czy w Afryce.
- UE jest organizacją o charakterze cywilnym i powinna trzymać się z daleka od spraw związanych z wojskowością.

- UE powinna utrzymać obecną współpracę z NATO oraz korzystać ze swoich sił szybkiego reagowania wyłącznie w ograniczonych przypadkach, gdy NATO nie jest zainteresowane podjęciem działań.

Podejmowanie decyzji

- Decyzje w UE powinny być podejmowane wyłącznie przez Parlament Europejski, ponieważ posłowie do PE są wybierani przez nas wszystkich.
- Decyzje w UE powinny być podejmowane tak jak dotychczas, czyli wspólnie przez Radę Unii Europejskiej i Parlament Europejski.
- Ważne decyzje powinny być podejmowane w drodze europejskiego referendum, które byłoby przeprowadzane tego samego dnia w całej UE.

Proces decyzyjny

- Decyzje w UE powinny być co do zasady podejmowane większością głosów, ponieważ w przypadku 30 państw trudno uzyskać jednogłośnie i jest to możliwe wyłącznie w ramach długiej procedury.
- Decyzje w UE powinny być co do zasady podejmowane jednogłośnie, ponieważ żaden niezależny kraj nie powinien zostać przegłosowany.
- Decyzje we wszystkich zwykłych sprawach powinny być podejmowane w UE większością głosów, natomiast w przypadku kwestii zasadniczych w sposób jednogólny, co zapewniłoby właściwą równowagę pomiędzy skutecznym działaniem a koniecznością uwzględnienia wszystkich opinii.

Euro

- Im więcej krajów przyjmie euro, w tym większym stopniu Europa będzie zintegrowana. Powinniśmy zatem dążyć do tego, aby możliwie jak

najwięcej krajów przyjęło wspólną walutę i w razie potrzeby udzielać tym krajom wsparcia finansowego.

- Członkiem strefy euro powinny zostać wyłącznie te kraje, które rzeczywiście spełniają warunki unii walutowej. Państwa te powinny podlegać stałej kontroli w zakresie przestrzegania obowiązujących zasad.
- Istnienie wspólnej waluty nie jest dla Europy korzystne. Okresy kryzysu pokazują wyraźnie, że państwa UE nie mogą uzgodnić jednolitej polityki. Krajowa polityka finansowa i walutowa umożliwiłaby szybsze i właściwsze działanie. W związku z tym UE powinna powrócić do walut krajowych, co nie wyklucza przecież współpracy.

Miejsca pracy

- Unia Europejska powinna aktywnie tworzyć miejsca pracy. Realizacja wspieranych przez UE projektów infrastrukturalnych, w miarę możliwości o charakterze transgranicznym, takich jak np. budowa dróg i mostów łączących państwa członkowskie, mogłaby zapewnić utworzenie licznych miejsc pracy.
- Państwa członkowskie same wiedzą najlepiej, w jaki sposób można na ich obszarze tworzyć miejsca pracy. UE nie musi się tym zajmować.
- Nie trzeba wcale tworzyć miejsc pracy. Mamy w Europie wystarczająco dużo nieobsadzonych etatów. Osoby poszukujące pracy mogłyby szybciej znaleźć zatrudnienie dzięki zwiększeniu swobody przemieszczania się oraz zapewnieniu lepszej informacji.

Unia obywateli

► Jak wspomnieliśmy powyżej, w UE obywatele Unii reprezentuje Parlament Europejski.

Parlament Europejski jest wybierany na pięcioletnią kadencję przez wszystkie osoby uprawnione do głosowania w Unii Europejskiej. Prawo do głosowania (czynne prawo wyborcze) przysługuje obywatelom od ukończenia 18 roku życia, a w Austrii – już od 16 roku życia. W przypadku biernego prawa wyborczego występują różnice pomiędzy poszczególnymi państwami członkowskimi. O ile na przykład w Finlandii, Danii czy Niemczech posłami do Parlamentu Europejskiego mogą zostać osoby, które ukończyły 18 rok życia, to na przykład na Litwie, w Polsce i w Wielkiej Brytanii próg ten wynosi 21 lat. Na Cyprze, we Włoszech i w Grecji trzeba natomiast ukończyć 25 rok życia, aby ubiegać się o mandat posła do PE. Obywatele UE, którzy mieszkają w innym państwie członkowskim (czyli np. Austriacy mieszkający na Węgrzech), mogą oddać swój głos w kraju zamieszkania. Parlament stanowi istotny element w procesie decyzyjnym polityki europejskiej. Wraz z Radą pełni w Unii Europejskiej rolę ustawodawcy. Oznacza to, że bez udziału Parlamentu Europejskiego nie można w Europie podjąć żadnych istotnych decyzji.

Choć Parlament Europejski pełni ważne funkcje i stanowi bezpośrednią reprezentację obywateli, zainteresowanie wyborami europejskimi jest stosunkowo niewielkie. Od 1979 r. rola Parlamentu Europejskiego znacznie wzrosła – dysponuje on prawem współdecydowania w coraz większej liczbie spraw. I chociaż dzisiaj Parlament Europejski odgrywa znacznie bardziej istotną rolę niż przed 30 laty, to frekwencja w wyborach zmalała. Podczas ostatnich wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2009 r. swój głos oddało tylko 43 procent uprawnionych do tego obywateli UE.

Zadanie

Dlaczego frekwencja jest tak niska?

Przedstawcie swoje przypuszczenia i przemyślenia na ten temat w małej grupie. Następnie zapytajcie osoby, które w 2009 r. były już uprawnione do głosowania, czyli na przykład Waszych rodziców, znajomych lub przechodniów na ulicy, czy uczestniczyli w wyborach do Parlamentu Europejskiego. Jeżeli nie, to dlaczego? Uzyskane wyniki przedstawcie na plakacie – sporządźcie tabelę zawierającą zestawienie argumentów „Uczestnictwo w wyborach: za i przeciw”. Przychodzą Wam do głowy jakieś dodatkowe argumenty? Wpiszcie je również do tabeli.

Zadanie

A Wy? Co zrobicie?

Uzasadnijcie swoją decyzję. Co musiałoby się stać, aby Wasza postawa uległa zmianie?

Późną wiosną 2014 r.		będę mieć prawo wyborcze		jeszcze nie będę mieć prawa wyborczego
Udział w wyborach		Wezmę/wziąłbym (wzięłabym) udział w wyborach		Zostanę/zostałbym (zostałabym) w domu

Unia Europejska – związek państw, który ma przyszłość

- Unia Europejska została utworzona po II wojnie światowej w celu zastąpienia utrzymującej się od wieków wrogości pomiędzy państwami europejskimi przyjaźnią oraz współpracą.

Po ponad 50 latach można powiedzieć, że cel ten udało się osiągnąć. Wprawdzie wzajemne uprzedzenia nadal istnieją, ale nikt nikomu nie grozi już wojną. Spory są rozstrzygane w salach konferencyjnych i zwykle kończą się kompromisem, który jest do przyjęcia dla wszystkich zainteresowanych państw.

W związku z tym Unia Europejska osiągnęła swój pierwotny cel, jakim było zapewnienie pokoju pomiędzy państwami członkowskimi. Nie stała się jednak zbędna, ponieważ wartości, które wyznaje, są w dalszym ciągu aktualne.

Europa stoi przed nowymi wyzwaniami – od przeciwdziałania zmianie klimatu, poprzez wywieranie aktywnego wpływu na globalizację, aż do walki z międzynarodowym terroryzmem. Jest kwestią oczywistą, że żaden kraj w Europie nie może samodzielnie rozwiązać tych problemów. Ale razem jest nas prawie pół miliarda. Mamy silną gospodarkę i dobrze wykształcone społeczeństwo. Wspólnie możemy wiele dokonać. Unia Europejska pomaga nam kształtować nasze życie osobiste według naszych własnych pragnień.

Oczywiście zawsze będą toczyć się dyskusje i spory, w którym kierunku UE powinna się w przyszłości rozwijać. Nie istnieje w tym przypadku jedno uniwersalne rozwiązanie, a wyobrażenia dotyczące przyszłości UE są różne w poszczególnych państwach członkowskich.

Unia Europejska jest zatem „w trakcie aktualizacji”, instytucją, która wciąż się zmienia. Aby rozwijała się w kierunku, który my, obywatele Unii, uważamy za właściwy, musimy wykazać się zaangażowaniem. Pierwszym krokiem jest udział w wyborach do Parlamentu Europejskiego. Im wyższa frekwencja, w tym większym stopniu Parlament będzie mógł domagać się wpływu oraz prawa do współdecydowania w istotnych kwestiach polityki. Jeżeli nie chcemy, żeby inni decydowali za nas, musimy sami podejmować decyzje. Parlament Europejski nam w tym pomaga.

My i Europa

- Dobrym sposobem na uzyskanie informacji o Parlamencie Europejskim jest zaproszenie do szkoły posta lub postanki do PE z Waszego regionu i zorganizowanie dyskusji z jego lub jej udziałem. Oczywiście rozmowa z postami do Parlamentu Europejskiego to nie jedyna możliwość uzyskania informacji na temat UE czy też osobistego zaangażowania się w sprawy europejskie.

„Mamy nadzieję, że Wam się podobało. Jeżeli chcielibyście dowiedzieć się więcej, to po prawej stronie przygotowaliśmy dla Was kilka dodatkowych wskazówek. Cześć!”

Poniżej przedstawiono kilka wskazówek na temat tego, co możecie przeczytać lub zrobić, jeżeli chcecie dowiedzieć się więcej o Unii Europejskiej.

- **Kącik dla dzieci**
Gry i quizy o UE dla dzieci i młodzieży.
Strona internetowa: http://europa.eu/kids-corner/index_pl.htm
- **Kącik dla nauczycieli**
Materiały dydaktyczne na temat Unii dla nauczycieli.
Strona internetowa: http://europa.eu/teachers-corner/index_pl.htm
- **Europejski Portal Młodzieżowy**
Strony unijne i krajowe poświęcone edukacji, pracy, podróżom i wielu innym ważnym dla młodzieży zagadnieniom.
Strona internetowa: <http://europa.eu/youth/pl>
- **Europe Direct**
Centra informacyjne UE w całej Europie. Możecie zadać pytanie telefonicznie, e-mailem lub też odwiedzić centrum w Waszej okolicy.
http://europa.eu/europedirect/meet_us/index_pl.htm
- **Historia Unii Europejskiej**
Informacje i filmy o ojcach-założycielach UE.
Strona internetowa: http://europa.eu/about-eu/eu-history/index_pl.htm
- **Twoja Europa**
Porady i pomoc dla obywateli państw członkowskich UE oraz ich rodzin.
Strona internetowa: http://europa.eu/youreurope/citizens/index_pl.htm
- **Debata na temat przyszłości Europy**
Portal informacyjny poświęcony debatom europejskim.
Strona internetowa: <http://ec.europa.eu/debate-future-europe/>

Zadanie

Sprawdźcie podane wyżej adresy internetowe

W tym celu podzielcie się na grupy. Każda z grup wybiera sobie jedną stronę internetową, a następnie dokładnie sprawdza, jakie informacje i sugestie można na niej znaleźć. Co podobało się Wam na tych stronach, a co nie? Przedstawcie innym, czego się dowiedzieliście. W ten sposób każdy zajmie się jedną stroną, a na końcu uzyska informacje o wszystkich.

Powodzenia!

Kontakt z UE

PRZEZ INTERNET

Informacje o Unii Europejskiej we wszystkich urzędowych językach Unii Europejskiej są dostępne w portalu Europa:

europa.eu

OSOBIŚCIE

Na obszarze całej Unii Europejskiej znajdują się setki lokalnych centrów informacyjnych UE. Adres najbliższego centrum informacyjnego można znaleźć na stronie internetowej:

europedirect.europa.eu

TELEFONICZNIE LUB E-MAILEM

Europe Direct to serwis udzielający odpowiedzi na pytania dotyczące Unii Europejskiej. Można się z nim skontaktować, dzwoniąc na bezpłatną infolinię: **00 800 6 7 8 9 10 11** (niektórzy operatorzy telefonii komórkowej nie umożliwiają połączeń z numerami 00 800 lub pobierają za nie opłaty) lub na płatną infolinię dla osób dzwoniących spoza UE: **+32 22999696** albo wysyłając e-mail ze strony internetowej:

europedirect.europa.eu

PUBLIKACJE NA TEMAT UE

Dostęp do publikacji na tematy unijne za jednym kliknięciem – na stronie księgarni UE:

bookshop.europa.eu

Informacje oraz broszury na temat Unii Europejskiej w języku polskim można także otrzymać w następujących miejscach:

Komisja Europejska

Przedstawicielstwo w Polsce

Centrum Jasna
ul. Jasna 14/16a
00-041 Warszawa
POLSKA/POLAND
tel.: +48 225568989
e-mail: comm-rep-poland@ec.europa.eu
ec.europa.eu/polska
Facebook: /komisjaeuropejska
Twitter: /EUinPL
YouTube: /komisjaeuropejska
Pinterest: /UEwPolsce

Przedstawicielstwo Regionalne

Komisji Europejskiej we Wrocławiu

ul. Widok 10
50-052 Wrocław
POLSKA/POLAND
tel.: +48 713240909
e-mail: comm-rep-pl-wroclaw@ec.europa.eu
ec.europa.eu/polska

Parlament Europejski

Biuro informacyjne w Polsce

Centrum Jasna
ul. Jasna 14/16a
00-041 Warszawa
POLSKA/POLAND
tel.: +48 225952470
e-mail: epwarszawa@europarl.europa.eu
www.europarl.pl

Biuro Informacyjne

Parlamentu Europejskiego we

Wrocławiu

ul. Widok 10
50-052 Wrocław
POLSKA/POLAND
tel.: +48 713376363
e-mail: epwroclaw@europarl.europa.eu

Ośrodek Debaty Międzynarodowej MSZ

ul. Krucza 38/42
00-512 Warszawa
POLSKA/POLAND
tel.: +48 224555454
e-mail: odm@msz.gov.pl
www.odm.gov.pl

Przedstawicielstwa i biura Komisji i Parlamentu znajdują się we wszystkich państwach Unii Europejskiej. Delegatury Unii Europejskiej rozmieszczone są także w innych częściach świata.

Europa. Informator dla młodzieży

„Europa jest gdzie indziej”. To prowokacyjne zdanie otwiera pierwszy rozdział informatora dla młodzieży, który po raz pierwszy został opracowany dla całej UE. Oczywiście znajdujemy się w Europie i właśnie o Europie jest ten informator. Kto rządzi Europą? Jaką rolę w życiu codziennym Europejczyków odgrywa Unia Europejska i w jakim kierunku rozwija się nasz kontynent w zglobalizowanym świecie? Jak ma wyglądać przyszłość Europy? Przygotowaliśmy odpowiedzi na te i inne pytania dla uczniów w wieku 13–18 lat. Opracowaliśmy dla nich również szereg ćwiczeń interaktywnych. Dla nauczycieli przygotowany został natomiast specjalny podręcznik towarzyszący publikacji.

Państwa członkowskie Unii Europejskiej (2013)

Kraje kandydujące i potencjalne kraje kandydujące